

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: Vidéken:
 Egy héra. I ker. Egy héra. . . I ker. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolós szerkesztő:
II. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és iktatóadónokok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 49. szám.

A pártszervezkedésekről.

Irta: Dr. Ráth Endre országgyűlési képviselő.

Lesz-e mostanában országos képviselőválasztás, vagy sem: nem tudom. Valószínűleg más sem. Talán maga Tisza István miniszterelnök sem.

A „szabadelvű“ pártok mégis szervezkednek. Majd mindennap olvashatunk erről. Egyszer itt, másszor ott.

Helyesen teszik. Jól teszik. Párt-szempontról kötelességük is. Ez ellen nem is lehet kifogása senkinek. Péternek sem. Pálnak sem. Nekem sem.

Még csak feltűnőt sem találtunk eddig e szervezkedésekben. Négy évtizede csinálják egy kaptafára.

Bevezetésül a helyi nagyságok agyon ünneplik egymást, azután jönne a párt-programm. De erről mennél kevesebb szó esik! Hallgatólagos a megállapodás: „a boszorkányokról pedig; a melyek nincsenek, — említés ne tétessék“.

Kéznel van a jó, öreg „liberalismus“, érthet alatta mindenki azt, a mi neki tetszik, s így megtette, s megteszi mindig a kellő hatást; s bebizonyult, hogy jó lépes-vessző ez a politikai stigliczek számára.

Lelkesednek érte, azok, a kik 40 év előtt sem tudták, mi ez, — ma sem tudják. Azok is, a kik ezt szívük mélyén őszintén gyűlölik; azok is, a kik egész életükben homlokegyenest az ellenkezőjét cselekedték; — de lelkesedtek érte azok is, a kik ezt vallják „önzetlenül“ hitüknek, — míg más nem lesz a kormányprogramm.

De hát ki ütközne meg ezen?!

Legvégén jön a program: „lásuk a medvét“ czimű idegizgató pontja: a mindenkori miniszterelnök biztositása a határtalan lelkesedésről, törhetetlen ragaszkodásról és bizalomról. S ment a sürgöny ugyanazon tartalommal Tiszának, Hédervárynak, Széllnek, Bánffyknak.

De hát ki találná ezt izléstelennek?! A miniszterelnökök átvették leltár szerint; nyugtázták leltár szerint; a sürgöny fogalmazókról meg nyílt titok, hogy „szeretnének olyan miniszterelnököt látni, a kit szívből ne üdvözlőnének“.

A mostani pártszervezkedéseken

azonban egyéb is történik. Láthatunk urakat, a kik mikor a haza veszedelmében van, mikor nemzeti munkáról, üdvös társadalmi akcióról van szó, — sehol sem találhatók, — s most mindenáron megakarják menteni a hazát.

Hogyan? Azt nem árulják el. Csak „bižnak“ és „ragaszkodnak“.

Látunk ott urakat, a kik mikor a maguk jóvoltáról van szó, — nem szoktak visszariadni semmitől, — s most a „szegény nép“-en akarnak segíteni.

Látunk urakat, kik egész életükben semmit sem tanultak, semmit sem dolgoztak, pocsekolták az ősi vagyont, s most egyre a munkát sürgetik. E javulásnak csak örülhetnénk, azonban nyilatkozatokat is hallhatunk parlamenti forradalomról; az ország belbékéjének felforgatásáról; irtózatos károkról; megbocsáthatatlan bűnökről; könnyelműségről, s itt-ott gonoszságról, elvetemültségről is.

Ezek a nyilatkozatok a lovagias kormánypárti korifeusoktól intézve szólnak a legyőzött, rutul becsapott ellenzéknek . . .

Végig lapoztam hűségesen a parlament elmúlt idejének történetét — mert hisz erről beszélnek — s hideg szemekkel visszatekintettem a nemzeti és társadalmi élet egyidejű jelenéseiben.

S mit láthatott mindenki, a ki elfogulatlanul szemlél és érez?!

Azt, hogy nemzetünk ezer esztendőös állami lét után, az igaz, hogy balga hittel, csábos reményektől kápráztatva, de tény, hogy bizott abban, miszerint legalább minden magyarnak született fia együtt fog érezni, dolgozni, s munkálni azon, hogy nemzeti voltunknak biztositására intézményeket alkothassunk s tefermthessünk. Jogokat, Isten' s ember előtt!

S mit láttunk!?! Eleinte szembe helyezkedtek. Később, mikor az eszmék, az igazságok hódító ereje győzedelmesnek látszott, a szabadelvűpárt vezéralakjai, hangadói, s a vidéki szervezetek egyre-másra csatlakoztak, lármáztak, tiltakoztak, verték a nagy dobot, s tüntettek a nemzeti ügy mellett.

Meddig?

Mig nem jött az erős kéz! S le nem intette őket. Mig nem volt biztosítva, hogy a kerületek így is megmaradnak a pártnak; s most már nincs szükség alkotmányosságra, jogra, törvényre . . .

S most előállnak majdnem ugyanazok az urak „vezérek“, vagy pedig azok, a kik akkor nem mertek szint vallani, s erkölcsi predikációt, tartanak azoknak, kik mindvégig becsületesen, önzetlenül, s hűséggel szolgálták a nemzet ügyet, s az ország évtizedes bajait is ennek az 1½ éves küzdelemnek terhére írják.

Pedig szegények, leverettek már régen! S velük együtt hullott a porba a nemzeti ügy is!

Sebzett a nemzet. Elveszett reménye, bizodalma.

S azért még sem hagyják békén!

A csatateret, mint a sötét felleg ellepi a politikai varjak fekete serege . . .

Folyik az osztozkodás. A kinek hus nem jut, — jó a csont is. Károgznak. „Hazaárulók örökein porlekednek . . .“

Ezen közben egyre fakadoznak a nemzet régi sebei. Csak az elfogultság nem látja, hogy nem ez a két esztendő döntötte az országot a jelen siralmas helyzetbe, hanem évtizedes hibák, bűnök, vétkek, mulasztások tenger sokasága, mérhetetlen lánczolata.

Jó lesz megjegyezni azoknak, a kik most oly könnyű szívvvel itélkeznek elevenek és holtak felett, hogy a szervezkedés mámorában, a párturalom győzelme közepette ne legyenek igazságtalanok!

Ne írják a kormányzati rendszer 37 éves bűnös mulasztásainak eredményeit arra a másfél esztendőre, mely a nemzeti ügy védelmében telt el!

Nem ez a másfél esztendő az oka annak, hogy nincs egységes nemzet; nemzeti cél, ideál!

Nem ez a másfél esztendő az oka annak, hogy sem gazdaságilag, sem közjogilag nem vagyunk függetlenek!

Annak sem ez az 1½ év az oka, hogy 19 millió lakos közül csak 10 millió vallja magát magyar anyanyelvűnek!

Mennyasszonyi kelengyéket

felelősség mellett tisztit

HRABÉCZY ANTAL
gőzmosodája

Széchenyi-u. 42. (Telefon.)

Azt sem lehet ez idő rovására írni, hogy a magyar föld értékének 70%-ig meg van terhelve.

Az sem a mi bűnünk, hogy egy millió magyar hirdeti Amerikában, hogy nem lehet megélni e haza földén!

Az sem, hogy nincs iparunk, s nem is teszünk érte jóformán semmit! Hogy hasonlóképp áll kereskedelmünk! Csak fuvarosok és közvetítők vagyunk!

Az sem e 1½ év büne, hogy előbb-utóbb szociális forradalom előtt állunk!

Az sem, hogy dúl a vallási felekezeti egyenlenség!

Hogy az ország ötven perczentje nem tud írni, olvasni!

Hogy folyóink szabályozatlanok! Utaink megteremtésre, javításra várnak!

Igazságszolgáltatásunk, népnevelésünk drága!

Adórendszerünk igazságtalan!

Társadalmunk gyenge, enervált, munkára, nagyra, nemesre képtelen!

De, hát kigyózná mind a bajokat felsorolni!?

Emlékeztetőül ennyi is elég annak, aki nem elfogultan szokott itélkezni.

Csendőrség, rendőrség.

(Megbeszélések, vagy előkészületek.)

Kellemetlen meglepetést keltett a „főispáni udvarban“ az a határozott állásfoglalás a csendőrség behozatala ellen, melyet a város közönségének minden rétegében tapasztalhatni már is.

Tulajdonképen senki sem akarja Debreczen belterületén is alkalmazni a csendőrséget, csak a főispán és sugalmazott ujságja.

Még a tanácsurak is úgy nyilatkoznak, hogy pusztán csak megbeszélések történtek

e dologban. Legyen az ő hitők szerint. Sajnos azonban, hogy már nem csupán megbeszélésekről van szó, hanem megélték a terv keresztülvitelére az előkészületek is. Már pedig a megbeszélések és előkészületek közt nagy a különbség.

Hogy előkészületekről van már szó és nem pusztán megbeszélésekről, egész seereg bizonyíték áll már rendelkezésre. Ime néhány belőle:

Kosztka Pál csendőrezredes.

Mért jött le Budapestről Kosztka Pál csendőrezredes, a belügyi kormányzat csendőrségi ügyosztályának vezetője? Előzetes megbeszélésnél az ő jelenlétére szükség nincsen.

Hivatlanul jött talán? Bizonyára nem. Kosztka Pál csendőrezredes vagy Debreczenből kapott meghívást, vagy pedig Tisza Pista küldte le.

Nem tudhatni, ki hívta Debreczenbe Kosztka Pált. A tanács nem hívta, nem is hívhatta, mert akkor már előzetesen határozatot kellett volna hozni a tanácsnak, hogy a csendőrségnek a város belterületén való alkalmazását óhajtja. Igen ám, de a városi tanács ilyen határozatot nem hozott.

Vagy talán a polgármester hívta le Kosztka Pált? Aligha tehető fel, mert hiszen ő nemcsak polgármester, hanem a függetlenségi és 48-as párt egyik vezető férfija, de mindakét minőségében is a város önkormányzati jogainak hivatott védelmezője.

Hátra van a föltevés, hogy a főispán hívta meg a bizalmas tanácskozássra Kosztka Pált. Ha igen, jogosan fogják kérdeni tőle a közgyűlésen: *mi jogon?* Az, hogy Debreczenben az élet és vagyonbiztonság felett továbbra is a rendőrség vagy a csendőrség örködjön-e, a város köztörvényhatósági bizottságának a legszorosabb önkormányzati ügye. A főispánnak *nincs joga* beleavatkozni. Ha beleavatkozik, az a legjobb esetben is hatáskörének túllépése, de inkább tulkapás.

Legbizonyosabb azonban, hogy Tisza Pista akarja Debreczen városára ráerősza-

kolni a csendőrséget, mert a csatlósai más városokban is kezdenek hasonló hurokat pengetni. Az pedig nagyon gyanús, mikor a Tisza-bandák mindenütt ugyanegy nótát fujnak.

Bizalmas tanácskozások.

Tény azonban, hogy a tanács és a törvényhatósági bizottság tudta nélkül tartották a „bizalmas“ tanácskozásokat, amelyeken azt is megállapították, hogy *menyibe fog kerülni a csendőrség a város közönségének?* Az azonban vakmerő hazugság, amit a sugalmazott Tisza ujság ír, hogy a csendőrség szolgálati utasításán változtatnának. Illetékes helyen kérdést intéztünk az iránt, hogy *igaz-e az a hír*, mintha a csendőrségnek a város belterületén való alkalmaztatása esetén a szolgálati utasításán (fegyverhasználat, stb.) enyhítenének?

— **Nem igaz** — ez volt a felelet. Extrawurstot Debreczen kedvéért sem fog csinálni a kormány. Erről szó sem esett, de nem is eshetett, mert a csendőrség szolgálati szabályzata **érinthetetlen pont**. Ezt tudja mindenki. A csendőrség intézménye ezzel a szabályzattal vált be, azon rést ütni nem enged se a belügyi, se a honvédelmi miniszter.

Szóval ez a kövér kacska csak az együgyű emberek megtévesztésére való.

Végh Gyula Tisza Pistánál.

Mint a láncz-szemek, úgy függenek össze a mi leleplező adataink.

E hét elején Végh Gyula főkapitány Budapestre utazott. Három-négy napot töltött fent. Nem mulatni ment fel, az bizonyos. *Hivatalos ügyekben járt fent*, mondta ő maga is.

A vak leány.

A kacskaringós hegyi úton
Egy vak leány jön felfelé.
Világtalan szeme világa
Szegve van az ég felé.
Fehér kötőjét s szőke fűrtjét
A szellő vigan lobogtatja.
Mosolyg a lelke . . . szép világban
Bolyonghat szüzi gondolatja.

A kaptatónál durva kőben
Megbotlik biztos hegyi lába,
S kinyújtott rózsás tenyerével
Lehull a fűnek bársonyába.
Nagyot kaczag ügyetlen voltán,
Hisz ezt az utat százszor járta!
Hogy épen áldozó csütörtök
Buktatja a fű bársonyába!

Omló haja — lobogó fátyol --
Csaknem érinti arcomat.
Érzem keblének pihegését,
Leányos bája megragad.
Csak egy ölelő kézmozdulás —
Csaklemre zárhatnám, óh Istenem!
De megdöbben lelkem az égre
Szegett néma tekinteten.

Nem tudja a bohó, hogy látom!
Ha tudná — hogy borulna pirba

Arczának hamvas rózsabokra!
Talán el is fakadna sirva.
De most nevet . . . feláll s vidáman
Tipeg tovább, mind feljebb, feljebb.
Fehér ruhája száll utána,
S körülfolylja, mint fényes felleg.

Oly biztosan jár hegyi útján
Koporsóba zárt szép szemével,
Mint hogyha őrangyal vezetné
Lelket világosító szellemével.
— Talán mi is, kik néha látunk,
Bezárt szemmel, álmodva járva:
Mosolygva hullanak a porba,
S nem szóránák átkot a világra!

(Visegrád.)

Oláh Gábor.

Vasárnapi levél.

A pünkössti vakáció galamb szárnyu csöndje szállotta meg az öreg kollegium folyosóit. Oktatók- és diákság megpihennek a május hónap ezen szép, piros rózsá virágos ünnepén. Vajha a pihenés után az ujult erővel új rendszert is hoznának az öreg kollegium falai közé, a honnét az utóbbi időszakokban sötét holló hírek szállongtak ki. Ott volt egynek a birói eljárást is előidézett katedrai botrány, midőn a tanár a tanítványt

megbugázta; majd a gyepreterítve az amerikai párbaj véres testü diák áldozata, ki a föltámadás reménye nélkül dobta el magától az életet. Ismét láttuk a megüresedett kollegiumi tanszékekre hirdetett pályázatoknak a siralmas, mondhatni meddő eredményét; majd most legutóbb a kedvezményekben is részes főgymnáziumi tanulónak, ama bizonyos Fodor fiúnak a váltóhamisítási esetei tártak fel megdöbbentő körképet kollegiumunk beléletéből.

Ennyi s ilyen az egészséges fejlődés, életfolyással ellentétes jelenség kell, hogy a közfigyelmet az ősi főiskolára terelje. És bár az arra érdemes kiváló tanároknak (kiknek a lelke legjobban borong a visszafejlődés tünetei felett!) teljes, őszinte nagy elismeréssel adózunk, ezeknek a türelmetlen állapotoknak a gyógyítását, gyökeres rendszerváltoztatással sürgetnünk kell, hiszen a felemlített, a sok közül kikapott jelenségek mind azt bizonyítják, hogy a lefegesedett rendszeren halogatás nélkül változtatni kell. És az egyházkerület vezetői a buzgó, Degenfeld gróf főgondnokkal az élükön már a most következő egyházkerületi közgyűlés alkalmával fogják kezükbe a seprűt. Csapjanak a potrohára az élődi vöröspok rendszernek, a mely, mint az esetek bizonyítják, lejárhatja a főiskolát.

Egyébként is az egész vonalon a leg-

**A fürdő szezonra nagy választék
női kézimunkákban, ugyszintén
az előnyömdában**

**Füstös testvéreknél
DEBRECZEN, Piacz-u. 12.**

Hivatalos ügyekben? Bizonyára nem azért, hogy pléh-kard helyett buzogánnyal lássák el a rendőrlégénységet, no de hiszen a főkapitánynak fontosabb ügye nem is akadhatott még Budapesten.

Hát nem is a „pléh-kard“ ügyében járt ő ott, amely nem alkalmas a sztrájkoló munkások ezreinek a leverésére, hanem azért járt fent, mert *Tisza Pista* hívatta.

Tény, hogy *Végh Gyula* főkapitány hosszasan tárgyalt *Tisza Pistával* és bizonyára nem a *Rudnyánszky Gyula* szerelmes verseiről esett szó köztük, hanem inkább a *csendőrség* dolga.

Ez a rész függőben marad.

Hogy a főispán mennyire komolyan tartja a csendőrségnek Debreczen belterületére való behozatalát, mutatja az is, hogy a szervezeti szabályzatnak a rendőrségre vonatkozó részét: a fizetés és lakbér rendezését, arányosítását, stb. *nem is tárgyalták most*, amikor az egész közigazgatást újjászervezik.

— Ez az ügy függőben marad — mondta a főispán.

Természetesen akkor már a csendőrség behozatalának ügyét tárgyalták a sötét háttérben.

Rostkowicz Arthur.

A főrendiház ülése.

Eredeti tudósításunk.

A főrendiház tegnap délelőtt ülést tartott. Az eléjük terjesztett javaslatokkal kurtán bántak el a főrendek. Elfogadták valamennyit . . .

A főrendiház tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartott abból a célból, hogy a képviselőház által legújabbban elfogadott törvényjavaslatokat letárgyalja. Az ülést Csáky Albin gróf vezette.

elszomorítóbb, a legsivárabb a debreczeni közélet. A hajdani tiszta erkölcsöknek alig van nyomuk. Önzésre, orvtámadásra, czinkosságokra van berendezve közéletünk. És találon mondotta egyik debreczeni kiváló és vezetésre hivatott férfiú: „Debreczenben nem érdemes közérdekű dolgokhoz szólni nyíltan, önzetlenül, mert a legigazibb törekvést, felszólalást is megboszulják az élő érdekekben zavart vörös pókok.“

Pedig a pókméreg utálatos méreg, álmoközben szótkák a mitsemsejtő áldozatra fecskendezni.

De legalább a mai szent ünnepnapon hagyjuk ezeket a szomorító dolgokat. Hisz piros pünköszt vasárnapja ma volna, a melyről dalt is irt a költő.

Sugár torony kilátszik a pusztába, Harangoznak piros pünköszt napjára . . .

Valóban a piros pünköszt vasárnapján harangoznak ma is. És a pusztából halljuk a harangszót; ma is elnézzük a sugárornyot; de kevésbé biztat a harangszó, a hívogató sugárorny. Emberek laknak ott. Mi pedig ösmerjük az embereket . . . Es sokónk inkább kívánczik el-el a pusztába, mert ösmerjük az embereket.

Szabad Hajdu.

Wekerle Sándor sürgősségi indítványt nyújtott be arra nézve, hogy a bizottságok által kezelt törvényjavaslatokat még a mai ülés tolymán tárgyalja a főrendiház.

A főrendek ehhez hozzájárultak, majd kiigazítják a főrendek névjegyzékét és elhatározzák, hogy egy becsületsértési ügyben *Odescalchi Géza* herceget nem adják ki.

A megyei alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról szóló javaslatnak *Dessewffy Aurél* gróf nem ellenzője de kérdi a miniszterelnöktől, szándékozik-e az adminisztráció javítása érdekében lépéseket tenni, mert erről semmi sincs a javaslatban. Ellenszolgáltatást pedig csak lehet várni az áldozatért.

Tisza István gróf miniszterelnök feleli, hogy a megyei alkalmazottak sorsának javulásával maga az adminisztráció is javul. A javaslatot elfogadták.

A községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról szóló javaslatot vita nélkül elfogadták.

Közben megejtették a kvótabizottság tagjainak választását. Tagokul választották: *Dessewffy Aurél* gróf, *Harkányi Frigyes*, *Lukács Antal*, *Pallavicini Ede* ögrófot, *Szmrecsányi Pál* püspököt.

A *Wimpffen* grófok főrendiházi tagságáról és *Szeged* város középítészeti tanácsának további fentartásáról szóló javaslatokat vita nélkül elfogadták.

A beruházásokról szóló javaslatnál **Keglevich István** gróf felszólal ugyan, de tudja, hogy most mar hatása nem lesz, a kivitelnél azonban meg lehetne kérdeni. A vasutvonalakra nézve megjegyzi, hogy egyes vonalok tuldrágák, mert stratégiai szolgáltatásokat kell teljesíteniök. A kormánynak ebbe belemennie nem volt volna szabad, a nélkül, hogy a hadügyi kormány a megfelelő küönbiséget lefizeti. Kifogásolja, hogy a kormány a közegészségügyi építkezéseket a javaslatból egyszerűen törölte. Ezt nem helyeselheti, mert elvégre is a közegészségügy kérdése főfontosságú dolog. Ezt a mulasztást sürgősen pótolni kell. Követeli a nemzeti színház új épületét, a mi nem volna improduktív kiadás, mert egy nagy színház nézőterével a nemzet színház nem sokára nem reflektálna az állami segélyre.

Vármegyénk és közelvidéke.

Családirtás mániája lepte meg *Hajdudorogon* *Ferencsik János* 52 éves napszámot. Amat saktert akarta utánozni ki hetekkel ezelőt feleségét, gyermekét és magát a szertartásos metszőkessel ki végezte. Borotvával neki támadt a feleségének, hogy ő sakter, neki ez parancsolva van, s csak nagynehezen sikerült s segélyért sikoltozó asszonyt az összefutott szomszéd-ságnak a dühöngő kezéből kimenteni. A szerencsétlen, lelkileg zavarodott *Ferencsiket* *Kanyuk L.* jegyző intézkedésére *dr. Ritte-sporn Miklós* város orvos javaslatára a megfigyelő intézetbe szállították. A rémületől beteggé lett asszonyt pedig orvosi kezelés alá fogták.

A halálba vágyás járványa. Nem mulhatik el egyetlen nap sem, hogy a közeli falvak valamelyikében ne toborozna újabb meg újabb önkénteseket a halál. Valósággal járványszerűen pusztít az öngyilkosság *Biharmegye* parasztjai között. Most *Csökmőről* veszszük híret, hogy *Piros P. Lajos* életunalomból felakasztotta magát s mire tettét észrevették, halott volt.

Nem sült be a puska. A tekintetes vármegye kohás puskája nem lötte sziven a vasutasokat. A böszörményi fojtásnak csak a szaga juthatott el a magas kormány orráig. Ugyanis *Jánosi Zoltán* vármegyei bizottsági tag megfelelőbevévén a hirhadt határozatot, a mely egyrészt bizalmasan megnyalta volna a *Tisza-kormány* erélyes talpát, másrészt a vasutasok további hajszo-lására buzdította volna azt, a felebbezés következtében egy különös, tréfás eset következett be. Ugyanis a mig a telebbezés sorját el nem intézi a miniszter, addig nem lehet a bizalmi irással hódolni *Tisza Pistáéknak*, sem „*hasonló lyók*“-nak közvetítésre nem lehet buzdítani átiratilag a törvényhatóságokat. Így tehát a tekintetes vármegye és az ös *Böszörmény* város kohás puskája nem a kivánság szerint sült be. Kac-zagni való ez!

Utasítás a kivándorlásról. A kivándorlás szabályozására irányuló terjedelmes utasítást a belügyi kormány a megye alispáni hivatalának megküldötte. Az alispán az utasítást közli a főszolgabírókkal.

Sertésvész Mikepércsen. A nagyváradai káptalan mikepércsi uradalmában sertésvész ütött ki. Az egész határ zár alá vétetett.

Lebontják a belgrádi konakot.

— A melyben Sándor királyékat meggyilkolták. —

A legújabb belgrádi jelentés szerint a minisztertanács elhatározta, hogy ez évben (2 millió dinár költséggel) új parlamenti palotát építenek és a jövő év tavaszán a régi konakot is lebontják és újat építenek a helyére . . .

Politikai szenzáció ez Szerbiában, mert nem a régisége miatt rombolják le a konakot. Más kényes okai vannak annak.

A belgrádi királyi palota két részből áll a régi és az új palotából, a melyet még a tragikus sorsu *Sándor király* restauráltatott s az új konakról tudva van, hogy berendezése fényes, a mindazon követelményeknek megfelel, emelyet egy királyi rezidencia megkíván.

Miért bontják le?

Nem is itt van a baj. **A konakot politikai okból rombolják le.** Mikor az új király *Peter* bevonult *Belgrádba*, a véres emlékek visszatartották attól, hogy abban a palotában szálljon meg, amelynek padlózatán még ott volt királyi elődjének és nejének kiömlött vére. Később ezeket a verfoitokat felsuroltak és legyalulták és a király be is költözött a palotába, de az ellenszenv, amelyet a külhatalmak követői e termék ellen tanusítottak, nagyon sok galibát okoztak. *Gróf Deym* például határozottan kijelentette, hogy azokba a termekbe nem teszi lábát, mert a kinos emlékektől szabadulni nem tud.

Hiába volt minden. A gyilkos tiszték eltávolítása nem ért semmit. A politikai szcénának minden nap megújultak, amely a helyzetet elviselhetetienné tette, amint rebesgetik annyira, hogy *Peter királyt* már a buskomorságtól feltették.

Tisztelettel

Vági Izsó.

Athelyezés.

Tisztelettel értesitem, hogy (a vezetésem alatt álló) *Schenk Ede* Utóda **butor és portale asztalos műhelyt** *Miklós* utca 21. szám alól **Török-Bálint-utca 24. szám** alá helyeztem át. Elvállalok lakás, portáll és boltberendezéseket, butorjavítást és tisztítást teljesen széjjel szedve féregmentesen tisztítva. Kész butorok kaphatók.

Bolgar Ferdinánd irtózik a palotától.

Közbejött aztán megint valami. Fontos politikai érdekek szükségessé tették Péter király és a bolgár fejedelem találkozását. Ferdinánd fejedelem azonban határozottan kijelentette, hogy ő a konakban meg nem száll. A magyarázatot nem szükséges itt megadni, hogy miért? Így találkoztak aztán Nissben, ahol egyik uralkodót sem zavarták bizonyos kínos emlékek.

Belátta a szerb minisztertanács, hogy ez a palota szálla a világ szemében s bár Szerbia kínos pénzzavarban szenved, kénytelen volt elhatározni a kenak lerombolását, amelyvel eltűnik utolsó emléke Sándor király szomorú tragikus végének.

Mi az ujság?

Kétszáz vasutat áthelyeznek. Jó helyről van értesülésünk arról, hogy Budapesttről kétszáz tisztviselőt helyeznek át. Az elhelyezettekkel a zágrábiak helyeit töltötték be, akiket úgy látszik hivatalvesztésre szántak. Zágrábba helyezték át Daróczy Aladárt, a nyugati pályaudvar főnökét, a kit forgalmi főnöknek helyeztek át Zágrábba. Daróczy igen kedvelt és népszerű volt Budapesten. Egyben arról is értesülünk, hogy az idén szabadságot egyetlen vasutas sem kap.

A mostoha apa borzalmas büne. Borzalmas bűntény történt a napokban Bán-szentkereszt községben, ahol egy elvetemdedt ember az égő kemenczébe dobta két gyermekét. Matók Andrásnak hívják ezt a gyilkost, aki évekkal ezelőtt rablás miatt börtönbe került, ahol öt évig ült. Mialatt Matók a börtönben ült, felesége, hogy a nyomortól megszabaduljon, vadházasságra lépett egy Pavelka Antal nevű emberrel, akivel együtt élt még akkor is, amikor Matók a börtönből kiszabadult. Matók és a volt felesége nem törődtek egymással. Félévvel ezelőtt azonban Pavelka meghalt. Matók ettől kezdve addig járt a volt felesége után, míg rávette, hogy térjen vissza hozzá, dacára annak, hogy az asszonynak Pavelkától már két gyermeke volt. Az asszony engedett a csábításnak és visszatért hitesehez. Boldogság azonban nem volt a házban, mert csakhamar állandó lett a civakodás, különösen a két gyermek volt utjában Matóknak. A mult hétfőn az asszony kenyeret akart sütni s befűtötte a boglyakemenczét. Eközben hazaért Matók is meglehetősen bepálinkázott állapotban és veszekedni kezdett az asszonnyal, akire baltát fogott. Az asszony kimenekült a konyhából, a két gyermek pedig sirt. A felbőszült ember ekkor megragadta a két kis gyermeket és egymás után bedobta őket az égő kemenczébe. Az asszony szivettépő kiáltásaira előfutottak ugyan a szomszédok, de ezek már csak a két megszenesedett holttestet tudták kivenni a kemenczéből. A gyilkos embert a csendőrség letartóztatta.

Gondnokság alá helyezés. A budapesti királyi törvényszék legutóbb a következő budapesti lakosokat helyezte gondnokság alá: Harstein Erzsébet, Ehrentreu Jozefa, Lorencz István, Rácz Géza, Kassovits István, Jahr Miksa, Krnyák Mari, özvegy Dobrik Jánosné, Garai István, Brett Jakab Gyula, Steier Lajos, Szalay Illés, Mukovics György, Stark József, Vécsey Miksáné, Roth

tiona, Dostól Lőrincz, Láng József, Horváth István, Szücs Lajos, Ludvig Gyula, Uj Bálint, Varga Zsigmond, Serdült János, Bika Mária, Filip Gergely, Kárp Mária, Herczeg János, Schwarcz Samuel, Rozenberg Miklós, Koch Antal, Baranyi József, Rozogin Zsófi, Huszár András, Izsó Jánosné és Csalovnyik Mihály. *Egyszerre ennyi bizony megdöbbentő szám.*

A meggyilkolt járási orvos. A meggyilkolt pomázi orvos, dr. Május Béla holttestét tegnap tették ravatalra Pomázon, az édesanyja házában udvarában. A ravatal egyszerű, szerény. Disz alig volt rajta, néhány gyertya égett csak a komor fekete drapériák között. A temetés délután volt. A gyilkosság ügyében tartott nyomozás során ugylátszik szenzációs részletek jutnak majd napvilágra. Most már csaknem bizonyos, hogy az orvost valamely féltékeny ferj ölette meg felbérelt gyilkosokkal. Csapó Loránt a főszolgabíró, aki a nyomozást vezeti, szintén ebben az irányban nyomoz és nem lehetetlen, hogy legközelebb már igen szenzációs letartóztatás lesz Pomázon. Egyelőre természetesen titokban tartják a dolgot és az egész csendőrség a leglázasabban kutat a gyilkos után.

Tyuktolvaj kísértet. Miskolcra történt. Penteken este 9 óra körül K. Szemere-utcai háztulajdonos cselédje kimenvén az udvarra, a tyukketrec mellett egy kísértetet velt látni, amitől annyira megijedt, hogy ordítani kezdett és eszméletlenül a földre rogyott. A sikoltásra a háznép kicsődült az udvarra s a háztulajdonos a menekülő Lendács Máriát a hona alatt rejtett tyukkal együtt elfogta. Ekkor a tolvaj nő vetette magát a földre, amitől meg a gazda ijedt meg úgy, hogy megszökött a kísértettől. A tolvaj így időt nyert és sikerült neki az utcára kiszökni. El azonban nem menekülhetett, mert elcsípték. Tagadta, hogy a tyukot szándéka lett volna ellopni.

Főhadnagyból zsákhordó.

— Elzüllött a rossz asszony miatt. —

A Rókus-kórházba tegnap éjszaka fél tizenkét órakor egy nachtasyl szerű, rettenetes szakállu embert hoztak be a mentők. A körut és Andrassy ut sarkán egy városi villamos kocsit ütötte el, ahogy részegen tántorgott a síneken. A sérülése nem volt halálos, a mentők bekötötték a sebeit és elhelyezték a kórház egyik óriási kaszárnyaszerű kórtermébe.

A rongyos, elütött ember rettenetesen nézett ki a sebeivel. A kórház felügyelőjének Domonkos G. Ferencz nevet diktált be és azt mondta, hogy a foglalkozása napszámos. Később a szolgával üzente az irodába, hogy nem is napszámos, hanem főhadnagy.

Budapesti munkatársunk meglátogatta az elzüllött embert és megkérte, hogy mondja el az élettörténetét. A piszkos, torzonborz ember eleinte nem volt valami közlékeny, de később a büsága fölülmulta a cinikus-ságát és elmondta a rettenetes életének felletre regényesen hangzó történetét.

Regényes élettörténet.

Domonkos G. Ferencz most harmincz éves. Tizennégy év előtt végezte kitünő ered-

ménnyel a hadapródiskolát s mint tiszteltyettes került a honvédekhez. Erős, gyönyörű fiú volt, az asszonyok, bolondultak utána, a férfiak pedig úgy félték a kardjától, mint a tüztől. Ennyi egy fiatal tiszt karrierjéhez épen elég, mindenki gyönyörű jövőt jósolt Domonkos G. Ferencznek.

A szülei ekkor már nem éltek. Az apja Domonkos Géza nagyváradi állomásfőnök öt esztendő előtt halt meg, az anyját pedig egy év előtt kísérté ki a temetőbe. A fiatal, szép tiszt oly egyedül állt a világban, mint egy megkoppasziott fa. Gyámja volt ugyan, egy Daru nevű honvédszázados, de nem szerettek nagyon egymást s csak a legszükségesebb esetekben keresték fel egymás lakását.

A gyámának nem tetszettek a fiú kalandjai, bolondságai, a kis hadnagy pedig utálta a vén mormogo gyámot.

A főhadnagy felesége.

Huszonkét éves korában 1896-ban már főhadnagy lett Domonkos Ferenczből. At is helyeztek Pestről Pozsonyba, ahol rövid ott tartózkodása után megnősült. Egy kávéházi kaszirnő hálóztta be, addig beszélt neki szerelemről, családi boldogságról, míg a könnyelmű ember oltárhoz vezette. És itt kezdődik Domonkos G. Ferencz tragédiája. Az asszony komisz, rossz nő volt, anyagilag is, erkölcsileg is megcsalta az urát, szeretőket tartott, akikkel egész szemérmelenül folytatta a viszonyait.

Domonkos G. Ferencz bármiképp is gyűlölte a feleséget, belátta, hogy így nem maradhat a dolog. Egy szép napon, vagyis inkább éjszakan kivont karddal elbujt a felesége ajtaja mellé. Tizenkét órakor kinyitott az ajtaja és kilépett rajta a zászlóalj kapitánya. Az uniformis azonban nem volt rajta, hanem a kezében vitte. Domonkos felordított a dühtől, azután nekiesett a kardjával a kapitánynak és úgy a hogy volt félig felöltözve végig kergette az egész városban.

Börtönben és kórházban.

Masnap megverekedett, harmadnap Domonkos otthagya a katonaságot, Pozsonyban a feleséget. Irnok lett Pesten valamelyik miniszteriumban. De itt sem birta soká, otthagya az állását és három évi kinlódás, éhezés után villamos kalauz lett a városi villamosnál. De akkor már alkoholista volt, nem birták használni, elküldték. Azóta rettenetes gyorsasággal züllött tovább. Koldult, lopott, napszámoskodott. Az éveinek a felét korcsmában, felét a tömlőczben töltötte, így részegen került tegnap a villamos alá.

Domonkos néhány nap mulva elhagyhatja a kórházat.

Beteljesült az átok.

„Vakuljak meg, ha olcsóbban adom“.

Jóravaló, szorgalmas, alig harmincz évet mult házaló él Pécsen, akit a közönség is, melynél áruit értékesíteni szokta, hit-sorsosai is arról ismernek, hogy mindig, amikor árucikkeit kínálta és a vevők sokallották a kért árt, azzal felelt:

Vakuljak meg, ha olcsóbban adhatom!

Erről ismerték mindenhol, ahol csak megfordult, valamint arról, hogy nem vette lelkére ezt a kijelentést, mert ha nem akarták megfizetni a kért árt, engedett abból igen szívesen. És evvel a szegény házalóval történt, hogy már hónapokkal ezelőtt megvakult az egyik szemére és az elmúlt héten hályog borult a másik szemére is. Teljesült az átok, melyet magamagára mondott.

Nyári ruhák
tisztítását és festését

kifogástalanul teljesít **KONC JÓZSEF** kelme-festő és ruha tisztító Debreczen. Üzlet: Battyányi-u. 2., műhely: Vár-utca 3. (Zenede épület.)

Most aztán tág tér nyílik a babonára, hogy csak azért vakult meg, mert ő maga vette mindig ajkára ezen káromlást.

Eltűnt szerelmes pár.

Futva árkon bokron, hegyvölgyön át.

Két szerelmes gyereket kutatnak Debreczenben. Egyik dunántuli községből tűntek el, a hol a leány atyja gyári munkás. A fiatal ember, a kivel a leány megszökött, erről a vidékről való és hosszabb ideig élt Debreczenben. Innen gondolják, hogy a szökevény szerelmes pár ide menekült. Markovits János munkás 18 éves Vilma leánya hétfőn reggel azzal távozott el hazulról, hogy a varróműhelybe megy és azóta nem tért többé vissza. A leány eltűnésének okáról semmi felvilágosítást nem tudott vagy inkább nem akart adni az apa.

Hogy Markovics Vilma hova ment, nem tudja senki, de az sem bizonyos, hogy életben van e még. A leányt néhány hét előtt megkérte az udvarlója, aki iparos segéd, de az apja ebbe a házasságba nem akart beleegyezni. Markovics Vilma már régóta szerette a legényt és most nem valószínűtlen, hogy azért szökött meg, hogy azé lehessen, kihez szíve vonzódik. Más oldalról az hirlik, hogy a leány ismerősei előtt azzal fenyegetőzött, hogy ha nem lehet azé, a kit szeret, máse sem lesz soha, inkább megöli magát.

Hétfő óta annak a legénynek is nyoma veszett, aki Markovics Vilmat megkérte. Nincs kizárva, hogy az ifju szerelmesek valahol öngyilkosságot követtek el. Az eltűnt szerelmesek hollétét erélyesen puhatolják.

Egyházak és iskolák.

Pünkösztől istentiszteletek. A pünkösztől szent ünnepek alatt az ev. ref. templomokban az istentiszteletek az alábbi sorrendben tartatnak: Nagytemplomban: Biró Ferenc s. lelkész ünnepi beszédet mond és agendázik Kecskeméthy M. Lajos főgimnáziumi tanár. Kistemplomban ünnepi beszédet mond: Jánosy Zoltán lelkész. agendázik Dicsőfi József lelkész. Kossuth-utcai templomban ünnepi beszédet mond: Szele György lelkész, agendázik Harsányi Pál szenior. Ispotályban ünnepi beszédet tart: K. Tóth Kálmán lelkész, agendázik S. Szabó József főgimn. vallás tanár. Szegényházban ünnepi beszédet mond és agendázik: Hajdu Zsigmond püsp. titkár. Csapókerthben: Kovács János népisk. fel. Legátusok ünnepi beszédeiket a következő sorrendben tartják. Első nap délután: Nagytemplomban: Szeremley Gyula esk. fel. Kistemplomban: Harsányi Pál szenior. Kossuth-utcai templomban: Gachal János 4 th. Ispotályban: Hajdu Péter 4 th. Másodnap délelőtt: Nagytemplomban: Harsányi Pál szenior. Kistemplomban: Szeremley Gyula esk. fel. Kossuth-utcai templomban: Hajdu Péter 4 th. Ispotályban: Gachal János 4 th. Másodnap d. u. Nagytemplomban: Hajdu Péter 4 th. Kistemplomban: Gachal János 4 th. Kossuth-utcaiban: Harsányi Pál szenior. Ispotályban: Szeremley Gyula esk. fel. Homokkertben szintén lesz ünnepi istentisztelet s urvacSORA osztás.

A római katolikus templomban. Pünkösöd első napján a róm. kath. templomban: Délelőtt 6 órakor miséznek Szabó István, 7 órakor Nyári Ignác, 8 órakor a főgimn. ifjuság részére egyik kegyesrendi tanár, 9 órakor az ünnepi nagymiséét dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, plébános celebrálja nagy segédlettel, nagymise után ugyan ő predikál, háromnegyed 11-kor miséznek Molnár K. Dezső h. iskola igazgató, mikor a Svetits zárda növendékei hallgatnak szt. misét, a fél 12 óras misét Ruzska Zoltán

mondja. — Délután 3 órakor ünnepélyes vecsernye, fél 6-kor szt. olvasó, 6 órakor pedig — mint májusban mindennap — dr. Wolafka Nándor v. püspök a májusi szt. beszédet, utána az ájtatosságot tartja. Pünkösöd hétfőn az istentiszteletek sorrendje ugyanez, azon különbséggel, hogy 6 órakor Nyári Ignác, 7 órakor Ruzska Zoltán és fél 12-kor Pák Emil miséz; délután pedig nem lesz vecsernye, hanem lytánia. Megjegyeztetik, hogy mindkét nap a 9 órási nagymiséén a műkedvelőkből álló énekkar fog énekelni a katonai zenekar kíséretével.

Az ágostai hitv. ev. templomban az ünnepi istentiszteletek az alábbi rendben tartatnak: Pünkösöd első napján délelőtt 10 órakor Materny Lajos főesperes végzi az istentiszteletet, utána urvacSORÁT oszt. Délután 3 órakor egyházi beszéd. — Pünkösöd második napján délelőtt 10 órakor konfirmáció, utána a konfirmáltak és felnőttek urvacSORÁJA. A szertartást végzi Materny Lajos főesperes. Délután 3 órakor ima.

Tanári vizsga. A debreczeni piarista rendház egyik fiatal, agilis tagja, Bácskai József tegnap tette le a budapesti tudományegyetemen a szaktanári vizsgálatot általános kitűnő eredménnyel. A kiváló tanerőt tegnap már több oldalról üdvözölték.

A gör. kath. kápolnába: 6 órakor reggeli istentisztelet; délelőtt 9 órakor sz. mise: délután 3 órakor vecsernye, 4 órakor rózsafüzér, ájtatosság, predikáció.

Társas-élet.

Ünnep szombatján megtorlódik a vasuton utazó népség. E pünköszt szombatjának déli vonatjához is a legsőheringebb sűrűségű tömeg tolongott a pénztár előtt. Ott szorongottak a tiszteletes diákok is, kik ünnepi követségbe indultak szanaszéjjel. A könyökös emberséges fáradozása révén végvalahára megvannak a jegyek és futnak a pályaudvarra — kárhozatos világi hiúság! — a II. osztályu várótermen keresztül.

— Melyik vonat a Püspökladányi? — kérdik lihegve.

A megszólított vén sztrájkedett keselyű odalök a hüvelykével: Ez la, aki most gurul ki.

— Tyü! Tyüha! De hisz mi légációba megyünk! . . .

— Engem meg nagyvacSORÁVAL várnak Irmuskáéknál! — riadozik dühösen egy jogász.

— Eh mit, te jogász könnyen veheted.

— Mit, könnyen? De biz azt az égzengető kutya keserves . . . hát nem látod, hogy mennyire káromkodom?!

— No lám ép ez az, szól lemondó fájdalommal a theologus, te legalább kikáromkodhattad magad, ellenben nekünk — kivált így légációban — csak imádkozni szabad kettős tüzes nyelvekkel . . .

Lemaradt a szombtdéli vonatról egy kocsideréknyi legátus és egyéb.

A tétova csoporttal búsan dühögött vissza a városba lapunk legmagasabb pártfogója, a sok siag magasságu Aladár, a ki Váradra igyekezett.

— Én sem káromkodhatom a vasutra, szólt a légátusokhoz, mert a sztrájk idejéről tudják, hogy a sztrájkoló vasutasok pártján voltam.

Othon pedig harsogó gúnyos vivát fogadta . . .

Délután is kiballagott hát a vonathoz,

hogy elutazik ravasz kerülővel Érmihályfalván át.

Hát nem ép az orra elől gurult ki a vonat most is? De már erre kidurrant: Bezzeg a sztrájk idején tudott egy kicsit várni, de most meg úgy elvágat, mintha zabbal tartanak.

Viszterti hát újra a városba, a zsinagóga előtt találkozott valakivel s elmondta, hogy nem tér haza, hogy az az akasztófárávaló lakótársa rajta ne röhögjön most még nagyobb.

— Hát siess, hisz van még egy gyorsvonat Püspökladány felé — az az, ép most indul már . . .

— Nem tudtál akkor már inkább hallgatni vele, te nyomorult bikabőszítő banderilló.

Es otthagván társát a faképnél, hogy kárörvendő szem meg ne láthassa, beült egy kocsmába, hogy ott kivárja az esti fél-tizenegy óráig.

Csakhogy akadt ott egy jóvérű posta ismerőse, avval oly mélyen agyonütötték a délutánt, hogy mikor felebredt egy jóbarátjának pámlagán, szinte aggódva kérdezte: meg van e tiz óra?

— Mindjárt tiz, felelte egy sürgölődő szobalány féle, addig pedig tessék a reggelije.

Bizalmasan óvjuk szeretett olvasóinkat, ne méltóztassanak megkérdezni Aladárunktól hogy hol töltötte az ünnepet, mert a fiu még a herkópaternek is be tud adni bizonyos széksztvágást.

UJDONSÁGOK.

Pünkösztől lapszámunk.

Pünkösztől vasárnapján a mi lapunk is nagyobbterjedelemben jelenik meg. Husz oldalra terjed a szöveg és hirdetés. A vasárnapi rendes laphoz még külön pünkösztől melléklet is adunk és így kétszeresen ünnepi ez a szám, amelybe a napi hirtelgáltatáson és közleményeken kívül több jeles dolgozatunk is adott közleményeket. Egyszerűen csak hivatkozunk a cikkíróinkra.

A politikai irányzattal Ráth Endre dr. a harcias Kossuth párti országgyűlési képviselő, a székekelyek ünepeit követje irta, „a pártszervekedésekről.”

Csiky Lajos ev. ref. theologiai dékán a „pünkösztől”-ről írott mély érzésű alkalmi cikket. Azonkívül Bodor Aladár, Zoltai, Vértésy Gyula dr, Oláh Gábor (próza és verset is), János Zoltán, Morvay Károly, Jögrné Draskóczy Irma, Kató József, Lampérth Géza a kurucz kor regényeinek kiváló tollu rajzolója, Gyökössy Endre, Gulyás József, Baja Mihály, Rostkowitz Arthur, Szabad Hajdu irtak közleményeket.

A Debreczeni Független Ujság közlelbi száma ünnep után, kedden reggel jelenik meg és ezen hir közreadása alkalmából szerkesztőség, mint kiadóhivatal boldog ünnepeket kíván az olvasóknak.

Váltóhamisító csizmadiamester.

Pénteken délelőtt 9—10 óratájt megjelent Rácz Béla csapó utcai bankügynök irodájában 35—36 éves iparosnak látszó férfi és 60 év körüli összetöporódott anyóka. Ez utóbbi magát Szilágyi Istvánné Barta Julisnak mondta és előadta, hogy Rakovszky-utca 34. sz. a házára, amelyen csupán 480 korona betáblázott teher van, 400 koronát szeretne felvenni váltóra. Mindjárt át is adta a váltót, amelynek összegét szombaton délután 3 órakor

kellett volna felvenniök. A bankban meg is szavazták volna az összeget, de gyanút fogtak és a váltót elküldték Rakovszky-utca 34. sz. a. házba az igazi Szilágyi Istvánnéhoz, aki a leg-határozottabban kijelentette, hogy váltót nem irt alá, a váltóról nem tud, az tehát hamis. Erről a felfedezésről Végh Lajos bankügynök azonnal értesítette a rendőrséget.

Szombaton délután 3 órakor a 400 korona felvétele iránt jelentkezett is a 35 éves iparos-külsejű ember, akit Bardócz András rendőrbiztos, ki a hatás kedvéért polgári ruhában fogadta a váltóhamisítót, azonnal letartóztatott. Hurokra került mindjárt az anyó is, aki a pénzre várákozott a színházati környező parkban.

Mindkettőt nyomban vallatóra fogta Mile Pál rendőrfogalmazó és kitünt, hogy mindkettő háztulajdonos. Az anyóka Vásári Mihályné, akinek Pacsirta-utca 46, a férfi pedig Komlói Mihály csizmadiamester, akinek pedig a Bercsényi-utca 95. sz. a. van háza.

Beismerésben van mind a kettő. A vén asszony azt állítja, hogy Komlói neki 40 koronájával tartozott és azt csak akkor volt hajlandó megadni neki, ha megteszi, hogy Szilágyi Istvánné adja ki magát, viszont a páczba került mester a vén asszonyt vádolja.

Az ügyeket nyomban áttette a rendőrség az ügyészséghez.

— **A Csokonai kör** tegnap délután választmányi ülést tartott Géresi Kálmán elnöke alatt, melyen jelen voltak Komlóssy Arthur és Dobieczy Sándor alelnökök, Tüdős János és Kardos Albert titkárok, Tóth Béla pénztárnok és Boldizsár Kálmán választmányi tag (30 választmányi tagból nem valami nagy érdeklődésre mutat. Szerk.) Több rendbeli elmaradt jegyzőkönyv hitelesítése után pénztárnok bemutatta a múlt évi számadást és a folyó évi költségvetést. Az egyletnek az emlékkerti és Csokonai szobor alapokkal együtt 45,000 korona körüli vagyona van. A sor, rendszerint kilépő 10 választmányi tag névsorát megállapították. A Csokonai Lapok kiadójának 1000 korona évi segély iránti kérelmét alaphiánya miatt nem javasolhatják a közgyűlésnek. A Jókai temetésén résztvevő küldöttség jelentését tudomásul vették. Jókai utolsó levelei, rajza és e rajz után készített aranyfejkötő megszerzését illetve elkérését elhatározták. A közgyűlés határnapját június 12-ére tűzték ki. Komlóssy alelnök bemutatja Tervej Alajos újvárosi földbirtokos küldeményét egy Csokonai kézírásának tulajdonított verset. Köszönettel fogadják. Az ülés 5 órakor véget ért.

— **Uj alerdőfelügyelő.** A földmívelésügyi miniszter Kolossy Béla kir. alerdőfelügyelőt a turóczzsentsmártoni kir. erdőfelügyelőségtől a debreczeni kir. erdőfelügyelőséghez helyezték szolgálattételre.

— **A legeltetési szabályrendelet módosítása.** A földmívelésügyi miniszter a Hortobágyon a múlt évben Klein Zsigmond és társai által elkövetett legeltetési kihágások ügyéből kifolyólag, amelyek a miniszterhez felebbezés útján kerültek, — arra figyelmezteti a városi hatóságot, hogy az 1888-ban alkotott legeltetési szabályrendelet né-

mely rendelkezése ellenkezik a mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t. cz. bizonyos szakaszaival; tehát a szabályrendelet sürgősen összhangba hozandó az idézett törvénnyel. E leirat következtében Kovács József polgármester már ma lépéseket tett, hogy a szükséges módosítások iránt a tárgyalás haladéktalanul megindulhasson. A jószágtartó gazdaközönséget a legkövetlenebbül érinti ez a dolog. Mert tagadhatatlan, hogy szorosán összefügg a Hortobágyi tengeri kigyóként szereplő hasznosításának nagyfontossága, mondhatjuk, életbevágó kérdésével. A debreczeni sajátos viszonyok miatt egyiket a másik nélkül bajos lesz megoldani; ha csak végleg el nem ejtik a Hortobágyi felszántásának tervét.

— **Kórházbizottsági ülés.** A városi törvényhatóságának kórházi bizottsága szombaton délután 4 órakor tartott ülést Körner Adóit tanácsnok elnöke alatt. Jelen voltak: Aczél Géza főmérnök, dr. Kalmár Barna, dr. Horváth Károly, Wisky Sándor kórházi gondnok és dr. Tóby Elek jegyző. A folyó ügyeket intézték csak el, a fontosabb ügyek tárgyalására szerdán délután 4 órakor újra összeül a bizottság. Akkorra talán akad olyan önfeláldozó bizottsági tag, aki elsziveskedik talán becses személyesen megjelenni az ülésen.

— **Ismét kerékpárelgázolás.** Alig van nap, hogy hirt ne adjunk olyan balesetről, amelynél a baleset okozója: a kerékpár, illetve az ügyetlen vagy vigyázatlan kerékpáros. Az áldozatok többnyire nők és gyermekek. Az eddigiekhez hasonló eset a mostani is. Szombaton délután fél 2 órakor történt a Darabos-utcán a szerencsétlenség, amelynek áldozata Orbán János bolti szolga 3 esztendősi fiacskája, aki a gyalogjárón játszadozott. Ez a kis fiú bizonyára nem vette észre, hogy feléje a gyalogjárón kerékpáros közeleg, mert különben felreugrott volna, vagy ha látta is, azt hihette és jogosan, hogy a kerékpáros kitér. De akármint is esett, tény, hogy a kerékpáros, aki vakmerően feltolakodott a gyalogjáróra, amint ezt számtalan esetben tapasztalta is a közönség, elgázolta a kis fiút és gyorsan tovább hajtott. Az aratlan gyermek keserves jajgatására összecsendült az utca, de a kerékpárost nem tudták utólrinni, hanem azért felösmerték. A gyermeknek az elgázolás következtében a lába tört és súlyos sérüléseivel a kórházba szállították. A kerékpáros ellen, akinek kilétét sikerült kinyomozni, a följelentést megtették. Igazán itt volna már az ideje, ha Végh Gyula rendőrkapitány megrendszabályozná a kerékpárosokat, akik közt igen sok van, aki a gyalogjáró közönség testi épségét kutyába sem veszi. Szigorúan meg kellene büntetni mindazon kerékpárosokat, akik a gyalogjáróra hajtanak fel, akiknek a kerékpárján nincsen csengő, este meg lámpás.

— **A debreczeni önkéntes tűzoltó-testület** parancsnoksága tisztelettel meghívja a testület tiszteletbeli, alapító, működő és rendfentartó tagjait a folyó év május hó 29-én vasárnap délután 3 órakor a tűzoltó őrtanyán tartando XXVII-ik évi rendes közgyűlésre. Tárgysorozat: 1. A parancsnokság évi jelentése. 2. A számvizsgálók évi jelentése. 3. Az évi költségvetés megállapítása. 4. Indítványok tárgyalása. 5. Három rendes és három pótagból álló számvizsgáló bizottság évi időtartamra való megválasztása. 6. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére az elnök három jelenlevő tagot nevez ki. Kivonat az alapszabályzatból. A közgyűlés határozatképes, ha azon

a működő tagok létszámának a fele jelen van. Indítványok a közgyűlés előtt nyolc (8) nappal írásban a parancsnoksághoz nyújtandók be. Debreczen, 1904. május hó 14-én. Szikszay Gyula, parancsnok. Berkó János, segédtitkár.

— **Házasságkötések.** A helybeli állami anyakönyvi hivatalnál a hét folyamán házasságot kötöttek: Zabrinzky János Kéki Erzsébettel, Török Zoltán Gombos Erzsébettel, Spitzer János Rosenfeld Emiliával, Fecen Pandics Lajos Csehoczky Máriával, Putnoki Menyhért Nagy Sárával, Szabó György Tóth Eszterrel, Tóth Imre Koncz Juliánnával, Bisdey Ferencz Gebei Máriával, Tordai Erdő Szendrei Eszterrel, Goldstein Henrik Goldstein Arankával. Összesen 10 pár.

— **Örökös czipőtalp.** A czipészekre nézve szomorú kilátások mutatkoznak. A czipőtalpalásnak közeledik az alkonya. Sem sarok, sem talp többé nem kíván igazítást, addig míg a czipőfejbőr el nem szakad. Erről szól az alábbi értesítés.

A „Műszaki Világ“ jelenti, hogy egy kölni kereskedő feltalálta a módját a czipőtalpak és sarkak épségben tartásának a czipő felsőbőrének leghosszabb tartamáig. Ezt akként véli, hogy a talpak és sarkok járási területeit egy megszáradás, illetve kihülés után a rugalmasságig megmerevedő anyag oldatával bevonja, mely anyag kopás esetén ujjal pótolható, minek folytán a talpbőr mindig ép maradna. A bevonáshoz való anyagként a feltaláló a gutapercha és kátrány 500—50 arányban keverését tartja alkalmasnak.

— **Az „Urania“** 21-ére hirdetett előadása nem volt megtartható, mivel a szükséges képek nem érkeztek meg. Az ezen előadásra váltott jegyek árai folyó hó 23-án délelőtt a László Albert és Társa (Hegedüs S. és Sándor J.) könyvkereskedésében visszafizettetnek.

— **Vásári vonat Debreczen felé.** A közönség tájékoztatása céljából közhírré teszi az üzletvezetőség, hogy hétfőn, f. hó 23-án Püspökladánytól Debreczenig a vásári vonatok hirdetményében kitüntetett 1788. sz. vonat fog közlekedni, a mely Püspökladány állomásról indul délután 1 óra 18 perczkor és Debreczenbe érkezik 2 óra 33 perczkor.

— **Nagy lopás a postán.** A kassai postán nagy lopás történt. Az ottani osztrák-magyar bankfiók részére érkezett 1200 koronás pénzeslevél eltűnt. A levélben 6 darab 100 forintos régi bankjegy volt. Miután ez a bankó már félig-meddig nincs forgalomban, a rendőrség intézkedett, hogy a bankok óvatosan járjanak el a beváltásnál. Hátha sikerül a tolvajt kézrekeríteni.

— **Eljegyzések.** A helybeli állami anyakönyvi hivatalnál a hét folyamán a következő eljegyzéseket jelentették be kihirdetés végett: Svecz Illés Nagy Máriával, Jánki Béla Csincsik Erzsébettel, Pongor István Szabó Juliánnával.

— **Rónaszéki, mint nyelvmester.** Rónaszéki Guszti manap első helyen áll a magyar színészet komikusai között. A debreczeni közönségnek is évekig volt kedvence Rónaszéki Guszti a debreczeni színpad régi dicsőbb, értékesebb aranykorában. Ez a jóízű komikus most Budapesten nyüvi az életet. És hogy derült kedvét ma sem borítják

Adju
nyájan, a
érdemi, l
mán újra
élet fárad
mely tiszt
a levegő;
nem nyor
pora, de
levetkeze
azt, a mi
nyüegeihez

Ünn
pét üli
ülünk, a
ünnepét,
meg min
sziv tiszt
ugy, min
gában a
tavaszi s

Ki r
pünköst
ne tudn
édesen h
a tanítvá
tanítvány
megtelve
s várták
teljesedé
való kitő
besen zu
tüzes r
leszálla
nyájan
azokon
zsálembe
csak bes
ván e d
deket, t
bertől
pedig, k
oly gyá
terét, a
kesedés
Jézus e
csőségét
lélekből

Ism
dottakb
lörténet
tyénség
Zúgnak
orgonas
az imá
beszéd,
gasztalj
gyerme
bevalto
a lelket
kezzék
arról, h
életre,
gyunk
viharzó
szelene
lélekből

Pü
vajha r
ságbán

Pünköst ünnepén.

Adjunk, hálát az Urnak mindnyáján, a mint azt ő mi tölünk megérdemli, hogy zaklatott életünk folyamán újra pihenőt ad nekünk, s a földi élet fáradságainak köréből fölemel valamely tisztább magaslatra, hol enyhébb a levegő, s napsugarasabb a táj, hol nem nyom le bennünket a földi élet pora, de szabadon röpkedhet a lélek, levetkezve magáról azt, a mi salak, azt, a mi hozzáköti a föld lebilincselő nyügeihez.

Ünnepet ülünk; a Pünköst ünnepét üli a keresztyén világ. Ünnepet ülünk, a Szentlélek kitöltésének nagy ünnepét, melyet vidám örömmel ül meg mindenki; melyen megnyílik a szív tiszta és nemes érzelmekre, épen úgy, mint kint Isten természeti világában a rózsza is mostan feslik ki a tavaszi szellő lágy csókjának illetésére.

Ki ne ismerné a keresztyének első pünköst ünnepének történetét? Ki ne tudná még gyermekkorából azt az édesen hangzó szép történetet, hogy a tanítványok, Jézus hűnek maradt 11 tanítványa egy szívvvel és egy lélekkel megtelve együtt valának Jeruzsálemben, s várták az ő Mesterök ígértének beteljesedését, a Szentléleknek reájok való kitöltését, midőn, imé, mint sebesen zúgó szélnek zendülése kettős tüzes nyelvek alakjában csakugyan leszállta az reájuk, s megtelének mindnyáján Szentlélekkel, s beszéltek mindazokon a nyelveken, melyeken a Jeruzsálemben akkor egybegyűlt idegenek csak beszéltek, kik is csodálkozva látván e dolgokat, és hallgatván e beszédek, fennszóval mondanák: „édes hortól részegedtek meg ezek.“ Péter pedig, ki a keresztre feszítés napján oly gyáva hűtlenséggel hagyta el Mesterét, a Szentlélektől ihletve, nagy lelkesedéssel elé-állott, s hirdetni kezdé Jézus evangéliomának örökkévaló dicsőségét, s megalapította mintegy 3000 lélekből az első keresztyén gyülekezetet.

Ismerjük mindnyáján az elmondottakban az első pünköst ünnepének történetét, a mely egyuttal a keresztyénség megalapításának története is. Zúgnak-búgnak a harangok, zeng az orgonaszó, hangzik az ének, szárnyal az imádság, lelkesedve száll az egyházi beszéd, — minden-minden Istent magasztalja e napon, hogy elhozta a föld gyermekeire az idő teljességét, hogy beváltotta szent ígértét, s visszaadta a lelket önmagának, hogy ne feledkezzenek el magasabb rendeltetéséről és arról, hogy neki is szüksége van az életre, mert nem pusztán gépek vagyunk mi emberek, s nem is az idők viharzó forgatagainak, a játszi önkény szelének kitett semmisség, de élő és lélekből is való teremtményei Istennek.

Pünköst ünnepét üljük ma. És vajha megülnök azt lélekben és igazságban! És vajha vetköznök le e na-

pon a testnek indulatait, s hallgattatnánk el magunkban a vér szavát!

A Léleknek az ünnepe a pünköst. Lényünknek tisztábbik fele a lélek. A biblia azt mondja: „A test nem használ semmit, a lélek az, a mi megelevenít.“ Ha meghaltunk a világ bűneinek rabságában; ha fölvevük magunkra a test indulatainak nehéz öltözetét: óh elevenedjünk meg lélekben, s vetkezzük le magunkról az ó embert, s öltözzük föl ama pünkösti új világosságot, mely azért szállott alá, hogy új eget és új földet adjon a tiszta boldogság után epekedő emberi léleknek.

Legyen, óh legyen mindnyájunknak, legyen e szép magyar hazának, e haza minden hű fiának, legyen vidám, boldog és idvességes pünköst ünnepé! Csak hadd hangozzék hát az ének, csak hadd szálljon a magasba a himnus, mely szárnycsattogtatva zengi a diadalmi szót: Halleluja! Halleluja!

Csiky Lajos.

Minotaurusz.

Gyászt ölt Athén, szép fiait gyászolja,
Minotaurusz emberhúst éhezik.
Athénnek ifjait a meggyalázó
Áldozati mezbe öltöztetik.
Az anyák sirnak: jaj, bár harcba vinnék.
De undok szörny étekül viszik el! . . .
Görnyedten jár a piacon a férfi:
Oh, hogy Athénnek ilyet túrni kell!

Áll Labirynthus gögös palotája,
Elvett reményeinkkel gazdagon.
Hol annyian, kik szabadítani mentek,
Megejtődtek fényes tévutakon. . .
És benne él a gyűlölt Minotaurusz. . .
Örökéhes, csak újra s újra kér,
Athén, tagadd meg! Jaj, csak mernők, ámde
Ettől megdermed erünkben a vér!

Mily szörnyeteg! Fél-ember, fél-vadállat,
Maga is oly boldogtalan lehet,
Komor tekintetbe írva hordja,
Hogy egy nemzet átkára született.
Tán érzi is, hogy ő csak boszúeszköz
Bűnös szülők rettentő vétkeér! . . .
Tán retteg is, hogy boszúsámadásra
Elhívja még a sok-sok tiszta vér!

Pártos Athén, hazám, jaj meddig tart még
E szörnyű váltság, meddig fizeted?
Fejünkre hamvat hintünk, mellünk verjük,
És sirunk boszúesküvéseket.
— Aztán ha jó a nap, mely minden évben
Új ifjakat kér új gyalázatúl:
Fejünkre húzzuk a palástot sirva
S kiadjuk, meggyalázva, szótlanul.

. . . De sejtek én már valamit, lelkemben
Kél a szabadságról nagy sejtelem.
Egy jós-rege él köztünk, e gyötrött nép
Csak vár egy hőst, ki egykor megjelen.
Támadni fog új Thézeusz Athénben,
Ki majd új nap fényét deríti ránk,
Hajnala kél már! . . . Megdől Minotaurusz,
És te szabad léssz szent Athén, hazánk.

Bodor Aladár.

A hortobágyi apátságok.

Idvezült Balássy Ferencz cz. kanonok szorgalmas kutatásai után tudtuk eddig is, hogy hatszáz év előtt apát főnöksége alatt monostor állott úgy Ohaton mint Zámon, Debreczennek eme két szép téres pusztáján. S

ime most Végh Kálmán Mátyás ároktői plebános „Hortobágyi apátságaink“ című egyháztörténelmi tanulmánya kisüti, hogy az Árpádok korában nem is két, hanem öt-hat kolostort emelt őseink vallásos buzgósága azon a ma már régtől fogva falvatlan, elnépteledett nagy területen, amely egyik oldalról a Tisza folyása, másik felől Nánás, Böszörmény, Ujváros, Szoboszló és Nádudvar által határolva Madarasig, Karczagig lenyulik s amelynek országszerte ismert része a mi délibábos Hortobágyi pusztánk.

Az ároktői plebános urnak ez a kis tanulmánya figyelemre méltó s nekünk debreczeniekre különösebben érdekes. Bár hibája, hogy a Debreczenben vagy az egriliceumi könyvtárban is könnyen hozzáférhető oklevélgyűjteményeket csak részben használta fel s így hézagos leírását adhatta az ősi monostorok történetének. Igaz, hogy amit a tomaji és sásdi apátságokról mondani akar, azt más alkalomra tartotta fenn; de már a zámi és ohati apátságok ismertetésébe beleszőni teljesen helyén való lett volna a különböző okmánytárakban található becses adatokat. Ezek segítségével egyik-másik tévedését is legalább kikerülhetne volna a tisztelendő ur, akinek — ismételjük — érdemes munkáját röviden az alábbiakban kivonatolhatjuk.

A zámi apátságot ő is odahelyezi, ahol Balássy sejtette t. i. az Arkus vize partjára, a Faluvéghalma közélébe, szemben Bunyitaival, aki a pusztá déli részén emelkedő Köveshalomnál, helyesebben Kövesházánál kereste a monostor helyét. Végh azt bizonyítgatja, hogy a zámi apátságot a (szerinte) kun-bessenyő eredetű Ákos nemzetség alapította, amely hogy honfoglaláskori birtokos volt ezen a vidéken, azt az Ákos (Arkus) folyó, a Nádudvar körüli Ákos telek Kun- és Szent-Ágota mellett és a szoboszlai kis erdőnél lévő Arkus halom hirdeti.

Zámon Balássy szerint benczések, Pázmány szerint cisterciták telepedtek meg. Végh ez utóbbi nézethez csatlakozik. Mert cistercita eredetre vall az apátság czime: a Szent-Kereszt is, mely azt sejteti, hogy az ausztriai Szent-Keresztről származott szerzetesek költöztek bele legelőször.

A monostorról csak két történeti eseményt említ fel Végh Kálmán. Az egyik, hogy a Káta nemzetségbeli Góg fiai 1297-ben 100 tiszta ezüst márkán Zám helységet a monostorral és Hortobágy vizén szedhető vámmal együtt eladják Debreczeni Dózsa mesternek. A másik az 1343. évi barátságos kiegyezés a Kátayak és Debreczeni Dózsa fiai között, amikor hosszú pereskedés után a két fél egyenlően megosztozik a birtokon és monostor feletti kegyuri jogon.

Az apátság későbbi sorsáról az idézett tanulmány semmit nem tud. Ugy véli, hogy lassanként valószínűleg

plebániái javadalommá zsugorodott össze s végre a török világban elpusztult; urai és lakosai a szomszédos erődített (?) helyekre, minők Debreczen, Szoboszló is voltak, menekültek. Utóbbi helyen — Kátay és Gáty nevű jómódu gazdák ma is élnek — ugymond. Épen így hozz összeköttetésbe Végh a hajdan Ohaton és Csegén birtokos *Sárti-vanvecse* genussal a Debreczenben lakó tekintélyes *Vecsey* családot. Ily módon a Kossuth-utcai *Dusák* is származtathatnák magokat Dózsá nádor hatalmas törzsétől.

Zámról csaknem pontosan megállapítható, hogy 1593—1603 között pusztult el végképen. Zámi eredetű lakosoknak Debreczenben alig van nyoma. A monostort illetőleg is tudjuk — amint ez több okiratban előfordul — hogy azt a hozzá tartozó birtokrészekkel együtt a XV. század közepe tájától fogva a Gecsei testvérek ajándékából Remete Szent Pál szerzetesei birták. Ezek pedig a reformáció megindulásakor 1547 és 1548-ban zámi birtokukat potom áron örökösen eladták a Bajomi családnak, amely Zám másik felét már 100 év óta bírta.

Ohatra érkezvén. — azt vitatja Végh tisztelendő ur, hogy az apátság nem a Telekházán emelkedett, noha már Balássy is e helyre mutatott, hanem feljebb észak felé a csegei Nagymajor helyén, ahol egy ódon kastély látható. Ennek sajtóságos beosztásu alapítványában keresi ő a cisterciák Szent Miklósról nevezett árpádkori monostorát. Azonban mi nem tágitunk Telekháza mellől s ragaszkodunk ahoz a hagyományhoz, amely az ősi Ohat monostor helyének ezt a széles emelkedésű, kő és téglatörmelékkel, emberi csontokat őrző magaslatot tartja.

Az egri püspökség 1248 évi alapító leveléből Végh által felhozott helyleírás sem erősítheti meg az ő feltevését. Sőt ha egybevetjük azt a Pércsiek, Ohatiak közt 1335. és 1336-ban létrejött egyezséget követő határjárásal: kétséget kizárólag megtetszik, hogy a Nagymajor helye kívül esett az ohati határon s így az ohatinak nevezett apátság nem is épülhetett a csegei Nagymajor területén. De téves Véghnek az az állítása is, hogy az ohati Monostor Szent Miklós nevét viselte; — miután okmányilag kimutatható, hogy a monostor védőszentje a Boldogságos Szűz volt, — a templom pedig Szent György vértanu. A monostor a XIV. század első felében még megvolt. További sorsáról egyebet mi sem mondhatunk. De megjegyezhetjük a Végh tanulmánya kiegészítéséül, hogy a 15 éves nagy török háború viharai (1593—1608) Ohatot is feldúlták. Később némileg újra benépesült; de a kurucz kornak eleje ismét pusztán találta s már mint lakatlan helyet kapta zálogba Debreczen városa 1679-ben a Bánffyaktól.

É környéken Végh még két más

monostort keres. Főként az etimologia segítségével ugyanis azt igyekszik kimutatni, hogy a szepesi egyházmegye sematizmusában előforduló bélai apátság tulajdonképpen a *fejér-szentmargitai* pusztán állott s Sz.-Margit Szűz és vértanu benczés apátsága volt. E következtetés erősítésére Végh sem hoz fel okirati bizonyítékokat. Annyi bizonyos, hogy egy 1572. évi török adókönyv Szent-Margitát még elég népes, templomos helységnek mondja és 84 házában ugyanannyi családfőt sorol fel. A szepesmegyei strásai, másként névroi prépostság helyét hasonlóképpen a Hortobágy mellékén jelöli ki Végh Kálmán, — azon az alapon, mert az itten körül ma is élő ilyen helynevek: Drassa (helyesebben Darassa) pusztá, Nyíró járás, Nyíró rétje összecsendülnek Strázsával és Nebróval. A közelben lévő Papegyháza, Papér, Papsziget, Pápahalom nevű helyek pedig arra engednek következtetni, hogy hajdan itt egyházi birtok volt. Mindezeknél fogva az idézett tanulmány abban állapodik meg, hogy a strázsai prépostság azonos az egri egyházmegyei névtár *De Drozo* nevű prépostságával és hogy az hajdan a *Máta* pusztá északi részén fekvő Papegyházi halmon emelkedett, „prope Hortubagvize”, — közel a Hortobágy vizéhez, ahol valamely tégláépület maradványai ma is észrevehetők.

Végh azt is véli, hogy a papegyházi monostornak a szomszédos *Matyó* fenékről és *Máta* pusztáról következő Szent Mátyás apostol volt a védőszentje.

Általában Végh Kálmán érveit legtöbbször az összehasonlító nyelvészetből meríti.

Igy például a Zámón lévő *Kenderátó* nevű halmok neve eredetét abból magyarázza, hogy 1248—1278 között élt Ratold nembeli s *Kende* méltóságot viselő Roland vagy Gyula nádor ezeken tartották a törvénykezést.

Zám avar-kun szó lévén, halászatra alkalmas semlyékes helyet jelent. Mert a turáni nyelvben is „sam”, „sem”, „som” szavaknak ugyanez az értelme, és ezt a Zámón lévő Halaskut, Halasközi gazdaság és Halasfenék elnevezések is támogatják.

Csege is turáni nyelven=kolostor. És Végh ezzel is támogatja azt az állítását, hogy az ohati apátság a csegei Nagymajor helyén állott.

A tomaji és sásdi (zazty-i) apátságok hasonlóképpen ezen a vidéken élesztették hajdan az ősmagyarok vallásos buzgóságát és terjesztették a kultúrát. De ezek mégis kevésbé érdekelnek bennünket debreczenieket, — miután a tomaji apátság az *ároktoi* ó-temetőben, a sásdi pedig Tisza-Keszi határában lévő szászdi szigeten emelkedett.

Z—i.

Hogy örültem máskor.

Hogy örültem máskor

A jöttöd hírének —

Ajkamon dal fakadt

Vidám, bohó ének.

S tele lett a lelkem

Virágos tavasszal,

S úgy vártalak téged

Csókszomjas ajakkal.

Hogy tudtam örülni!

S hogy nem tudok mostan.

Virágos jó kedvem

Hova veszett, hol van?

Vége lett mindennek.

Csókodra sem vágyom.

Elhervadtál nékem

Édes, szép virágom.

Csókkal öntöztelek

Mégis elhervadtál —

Hátha könnyeimtől

Ujra feltámadnál!

Vértesy Gyula.

Visegrád.

Áldozó csütörtökön szeretve nézett le ránk a májusi nap. A „Leányfalva” nevű kis dunai hajó vigan hasítja ilyenkor a Bécs felől sullogó hullámokat. Az a három debreceni természetű deák, aki hetek óta kovácsolja ezt a kis utazási tervet, határtalan jókedvvel feszíti meg lábát a fedélzeten s bámulja homokhoz szokott szemével a habok játékát. Közben kutyálkodnak a nagyorru, kopasz István bácsival, a hajó szenthajdankorbelt pincérjével, aki mindig hajdonfövel jár, mindig siet s mindig késik.

Ugy déli tizenkét óratájt, amint a Duna megteszi hirtelen kanyarodását Vác és Visegrád közt: egyszerre csak kibukkan felséges pompájában a visegrádi várrom, fent, háromszázötven méter meredek hegytetőn. Csak eláll az ember szeme, szája, mentől közelebb fartol kis duhogó hajónk a Salamontornya aljához. A Salamontornya ott romladozik a hegy lábában; fele ki van tatarozva, felerészben régi; olyan, mint mikor ócska rongyos ködmönre új posztót csapnak. Itt álmodozott néhai való jó Salamon király a testvéri hűségről és a korona hatalmáról. Jó helyre zárták! Két méternél vastagabb falak ölelték körül. — A hegy lábában, távolabbacska, egy másik raborony: egy szép villa díszleg; ez még nem rom, csak a benne lakója az. Benne álmodja elkésett álmaít a nagy fekete ember: Görgey Arthur. Nyárhosszat ki nem teszi innen a lábát. Mert, ahogy a visegrádi várőr mondogatja: „Fél a jogászoktól!” . . . Kiugrunk a hajóból, orrunk alá

hányjuk
sos főzt
hegynek.
De egyik
elmarad
tornya fe
lyafák ár
— uram
S míg a
lik a ver
dácsló,
aki a ka
nagyot k
nyira me
csenditer
előbe fe
a gondó
végire, a
helyet —
De
maga ir
haragos
tavaszi
Visegrád
fészke!
hihetetl
égnek
Micsoda
bálvány
csontjái
forraszt
emberk
a hegy
montor
felfelé
fele n
középk
várfalg
fennáll
nak a
eregett
rossz
voltak
keleti
nyát f
A
kemér
megta
multja
rombo
ket ne
megm
a kir
fegyve
ciszte
nyítja
benn
kút.
kig z
körbe
nek.
fedő
Vasla
bekö
meg
hegy
torn
kos
csilla
náka
hajd
szek
kása

hányjuk a visegrádi korcsmáros borsos főztét — avval hajrá! neki a hegynek. A Kálvária út felől indulunk. De egyiköknk nagyon megrakta magát elmarad társaitól s lekerül a Salamon-tornya felé. Ott, az összeboruló topolyafák árnyékában kigyózó hegyi uton — uram bocsá! — verset kezd írni. S míg a hegy kalapjáig nem ér: nyúlik a verse. Meglátott egy felfelé bukácsoló, szegény világtalan cselédet, aki a kanyarodónál orrára bukott; de nagyot kacagva folytatta utját. Ez anyyira meghatotta, hogy elkezdte rimekbe csendíteni. Társai hajahózza csörtetnek elébe fejjéről; arra aztán elnyisszantja a gondolat fonálát, pécét csap a sor végire, alákanyarítja nevét, az időt, a helyet — s kész a költemény.

De minek ide vers! A természet maga írja itt a legszebb költeményt: haragos sziklakkal, csobogó patakka, tavaszi szép zölddel. Itt torpad hát Visegrád, Mátyás urunk hajdani sasfészke! Igazán sasok rakták. Szinte hihetetlen, hogy emberi kéz emelte égnek ezt a temérdek alkotmányt! Micsoda inak ropogtak itt mega sziklabálványkövek felgörgetésében! A hegy csontjával: a zordon sziklatövekkal forrasztották egybe eleink a várnak emberkézrakta falát; s olyan, mintha a hegy tetejéből bukkanna ki. Salamon-tornya mellől ciklopsi fal dübörög felfelé az esedékes hegyháton, tart felfele merészen és dacosan, mint a középkor nehéz vasas vitéze. Hármas várfalgyűrű omladványok körítik a még fennálló falakat. Igen szűk ajtók nyílnak a várba oldalvást; ide egyenkint eregették be a jó embereket is, a rossz embereket is. Óh, bölcs idők voltak azok! . . . Csak a déli, meg a keleti nagy kapu tárta ki kettős szárnyát fejedelmi vendégeinek.

A rozsdásbarna képü. ősz bajuszu, keményvágású várőr büszkén regéli megtanult mondókáját a vár zivataros multjairól. Az osztrákok 1702-ben lerombolták, hogy Rákóczi sassai fészket ne verhessenek benne. Az öreg megmutogatja, hol volt a nagy ebédlő, a kincstár, a nádorispán lakása, a fegyverterem, a várudvar. A vitzartó ciszterna vasfedőjét kilakatolja s felnyitja; belenézünk: most is csillog benne a víz. Olyan, mint egy óriási kút. Ahogy belekiáltunk: öble percze-kig zúgatja vissza szavunkat, míg a körbeforgó hanghullámok el nem enyésznek. A híres alagut bejáratát is vasfedő lakatja zárja. Az öreg kinyitja. Vaslajtörja vezet a pitvarába. Most már bekövezték a nyílását, de az ut üregje meg van, ott fut le a vár alatt, a hegy bordái közt, egészen, Salamon-tornyáig. Ezen járt Mátyás király titkos szerelmeséhez, a visegrádi vén csillagász tündérszép leányához. Koronákat is dugdostak ebbe a rejtett utba hajdanán . . . A keleti főkapu elől szekérut kanyargózik le a hegy lankásán, sűrű bokrok árnyán szaladva

át. Itt csörtetett fel négylovas kocsiján Hollós Mátyás, mikor mulatni vagy pihenni megtért saslakába. Sok délceg dalia, sok patyolat asszony járta ezt az utat, szerelemben, dicsőségben. A bástyák alatt, egy fensik ölében, kihalt tő vize sillámlik; valamikor messze kiterjedt s a nagy király halastava volt. Minden enyészőben, minden elmúlóban! . . . Sziklák omladoznak, vizek kiapadnak, és fák elkorhadnak — de a nagy király dicsősége itt jár, itt él századok tünte után is!

A vár nagy udvarán zszibongós az élet. Vidám uri lányok nyalka gavalérjaikkal üde táncot roppnak. Harmadfél kóbor cigány cifrázza talpuk alá a dunántuli frisset . . . Csikorog, korholódik a kavicsos talaj; megdübben a föld a tánczolókat alatt, mint egy nagy koporsó. Hej, ki tudja, kik alszanak odalent? . . .

Késő délután leereszkedtünk a Mátyás forrásához. Visegrádi parasztlányok s legények csintalankodtak kis hídja mentén. Az ősz nyugalommal szentelt templomában járunk itt. Valamikor ez a hely volt Mátyás királynak, meg a kis csillagászleánynak találkozója. Ti ősi fák! Regéljete e nagy szerelemről a késő kor szerelmesek; hadd ihlesse meg e fényes emlék egymáshoz vonzó szíveket. — S csakugyan, a szerelmesek ma is szeretnek idejárni . . .

A nap hanyatlóban. Piros sugára átreszket a csendes Dunán, Nagy-Marostól Visegrádig. A rom kezd feketedni az alkonyulatban. A kirándulók is takarodnak hazafelé. A multak őrszelleme, mint nagy kondor madár, gunnyaszt a sötétlő falakon; egyetlen rebben szárnya s ilyenkor mindig egy darab fal omlik le. Visegrád! Visegrád! Hol hajdani fényed? Negyedfél száz termed, büszke homlokfalad, Dunapart hosszában nyúló ékesség! . . . Romhalmazod azt példázza, hogy mindenek elmúlnak — de mindenek megújulnak! Ki tudja: nem avat-e föl majd egy újabb fergeteg nemzeti függetlenségünk dönthetetlen őrvárának! . . .

De csitt! . . . A hegy tövében csillog a fekete ember elkárhozott kastélya. Mellette szunnyadozik Salamon tornya. Ez a hely a nagy álmódok hazája. Itt mindenek alszanak, a mult tengerébe merülő lélekkel. Ne háborgassuk az aluvókat. Álmodjunk mi is — de éber lélekkel, mert jaj azoknak, akik most mélyen alszanak!

(Budapest.)

Oláh Gábor.

A madárfiók.

Kis lányommal korán reggel
Kertcskémbe járok,
Hajladozva köszöntenek
Fák, bokrok, virágok.
Lombok árnyán nagy a kedve
A madárseregnek:
Fürödnek a napsugárban,
Vigan csicseregnek.

A barackfa ágai közt
Bújkál a madárka,
Sárga még a szája széle,
Gyöngé még a szárnya.
Odahagyta puha fészket,
Megpróbált repülni,
De nem könnyű mesterség az,
Jobb az ágon ülni.

A kezemet nagy vigyázva
Kinyújtom utána,
Nem menekül, nagyon fáradt
Pelyhes kicsi szárnya.
Itt a madár a kezemben
Megláplva szépen,
Kicsi lányom csudálkozik,
Tapsol örömeiben.

Felém nyújtja összetéve
Két parányi markát,
Odateszem a kezébe
A fogoly madárkát.
„Jaj!” — kiáltja kicsi lányom
S úgy néz a madárra,
Ragyog arcán, kék szemében
Az öröm sugára.

Add ide a kis madárkát,
Gyönyörű virágom,
Édes anyja várja őt már,
Szabadon boesátom.
A madárnak szomorúság
A gyönyörűséged:
Úgy szereti őt az anyja,
Mint apuska téged.

Eredj madár, kicsi madár
Az édes anyádhoz,
Eljön érted és elviszen
A pelyhes tanyádhoz.
Visszateszlek a faágra,
Mit se félj, bohókám,
Hiszen, látod, nekem is van
Gyöngécske fiókám.

János Zoltán.

Egy vörössapkás honvéd életéből.

Szóhagyomány után írta: Morvay Károly.

(Halálkisértő séta a turós csuszáért.)

Szent-Tamasnál vissza szoritották sánczai mellé a támadó ráczot a Damjanics fiai. Jócskán kifáradva és éhesen sorakoztak naponként együvé.

Főhadnagy Zilahy Dani e kérdést intézte Kassay Elek közhonvéd rokonához (a kit gyermekkorától ösmert), — a lezajlott csata alatti bátor magatartását figyelemmel kísérte:

— Ennél-é egy tál turós csuszát Elek?

— Meghiszem azt, válaszolt Elek mosolyogva, csak lenne honnan?

— Készíti már a markotányosné! Bor is lesz mellé . . . Megvendéglek, ha ezerlépést tesz a sánczon.

— Kezet rá, kapott rajta Elek. Kézfogás után hangosan számlálta az ezer lépést a sáncz tetején járva, pedig hogy a ráczok észre vették, ugyancsak füttyült körülte a golyó.

Halálból szerette a turós csuszát, ezt jól tudta Zilahy Dani, Elek vitéz pedig egy vélekedett, hogy egyszer ugyis csak megkell halni, legalább éhen nem cselekszi meg.

(Három vasas egy ellen.)

A Duna mellett szorongatták őket a vasas németek (más hadtestnél szol-

gált már ekkor!). Elek annyira szomjas lett, hogy alig birt már járni!

— Én elmaradok, iszom egyet a Dunából, — e szó után kimaradt a sorból.

— Térj vissza! kiabáltak utána, össze aprít a német!

Nem használt a jó szó. Lemászott a part — oldalon és kinyújtott karral telemeríté a vörössapkát, de abban a perczen el is vitte egy golyó a kezéből; de nem zavarodott meg, hasmánt csuszott le, úgy lakott jól a vízből.

A mikor felüdült és felkapaszkodott a partra, szemközt tart rá három czirkáló vasas német. Elek se volt rest, a vezetőt czélba vette . . . Csak rá szól magyarul a „nómet“:

— Ereszd le a fegyveredet testvér! s más felé vette a két némettel a directiót.

(Találkozás a budavári kórházban.)

Buda ostrománál is volt Elek vitéz — és ekkor már kis érdemrend is tündöklött az attiláján. A mikor bevették Budavárát, a vérszagtól dühös honvédek irgalmatlanul öldösték a benaszorult osztrák zsoldosokat (nem lehetett őket ettől visszatartani).

Már-már beakartak a kórházba is törni. Kassay Elek elibök állott és rájok szolt:

— Csak az én testemen keresztül, ujjával megérinté az ezüst cserkoszorút a mellén . . . Ez imponált a fiuknak.

— És így megvédve a kórházat, be ment a betegekhez. Hát kit látott? Lábbadozva jött elibe az ő németje, egymásra ösmertek és ekkor mondotta a sebesült vasas, hogy ő is magyar, felsőmagyarországi fi. . .

(A vasas német ismét előkerül.)

Ezután bekövetkezett a hátrálás a muszka elől. A seregben a fegyelem lazult. A sereg elrongyosodott. Sok kigyengült . . . Nem jó hatást tett a legénységre Görgei tábornok mondanása sem a debreczeni csata alkalmából.

— Izzad most Nagy Sándor! Szájáról-szájra járt a mondás.

Pircs alól lábalt el a betegeskedő Kassay Elek is. Meg se állt Szalacsig. Nyolcz napig kinlódott vele az özvegy anyja, a mig kibirta tisztázni és ekkora oda ért a hire a világosi fegyverletételnek is. Elek vitéz otthon szorongott, mignem egyszer az anyjához szállásoltak egy vasas — kapitányt „privadinerestől.“ A vérszemet kapott német: honvédek után kutatott már ekkor.

Eleket felösmerte a privadiner, a ki nem volt más, mint a felső-magyarországi vasas-németté lett magyar. Ennek köszönhetette, hogy megszabadult, és otthon mint agglegény hunyhatta le szemét.

Esőben. . .

*Zúgolódnak az emberek:
Milyen nagy eső van,
Meg kell halni ebben a nagy
Szürke unalomban!*

*Én Istenem, milyen furcsa:
Én az esőt várom,
Hisz nélküle sohse látnám
Az én — szivárványom.*

(Temesvár.)

Fögrné-Draskóczy Ilma.

Dalok.

I.

*Tudom hogy ábránd, tudom hogy álom,
Hogy a te jöttöd hiába várom,
Szellőt, virágot hiába kérdek,
Nem lellek én meg.*

*Mégis kereslek, mégis várlak,
Hátha meglellek, hátha látlak,
S karodra dülve elzokoghatom
Minden panaszom.*

II.

*Csak egy egyszerű kis fehér levél,
Ami talán más kinevetne . . .
Én meg sokáig, zokogva, sirva,
Odaszorítom a szivemre.*

*A boldogságtól nem tudok dalolni,
Pediq a szivem olyan teli van,
Csak ráborulok erre a levélre
Zokogva, sirva — boldogan.*

(Kolozsvár.)

Kató József.

A „seregdiák“.

Irta: Lampérth Géza.

Nem hiába, hogy ördög magzatjának nevezte a labancz, ördögös egy ember is volt az a Bottyán apó, ifjú kuruczoknak vén generálisa! A vénséghez vak is volt a félszemére, sánta is a fellábára, mégis meglátta a labanczot bujtában, elcsipte futtában. Már pedig e két jeles hadimesterséghez (a bujósdihoz, megfutósdihoz tudniillik) a labancz is értett valamelyest. Bottyán apón ám nem fogott ki ezzel sem.

Lám, csak tepnap porolta ki ő kegyelme Heiszterék plundráját a Duna mellett s ma már a Bakony alján ütött tábor ezredével, hogy elvágja Rabutinék rókaújtját.

Mikor az őserdő csendjében először búgott föl a tárogató szava, ej de megdobbant a hangjától valakinek a szivecskéje, amott a közeli városban a pápai kettős torony alatt valahol . . . Iczi-piczi barnapiros kis menyecske volt ez a valaki, akinek fejét kerek tizenöt-estendős korában kötötte be tiszteletes Csajág László uram. Maga László urfi is nagyon ifju legény vala akkor még, mikor ez a nevezetes dolog történt;

csak éppen, hogy levetette magáról a diáktógát ő kegyelme.

Hanem hát különben derék szál ember volt Csajág László, az oskolákat meg eminenter végezte. Így a diáktóga helyett készen várta mindjárt a papi palást és a pásztorbot. Egy nevezetes eklézsia nyomban el is hívta őt, hogy gondozza ott az Urnak nyáját, őrizgetvén ama szép hives patak mellett . . .

És ha valakinek, az Ur leendő szolgájának csak kellett tudnia, mit mond az Irás: — Nem jó az embernek egyedül lenni! De meg minek is lett volna egyedül, mikor a tiszteletes Csengő Bálint rektor-professzor uram aranyos kis Rózsikája — sirva bár, de oly édes szivesen — megígérte neki, hogy ő társul szegődik hozzá és elkíséri ama szép hives patak mellé. Csak persze előbb kössék hozzá jól a szent házasság láncaival, mert amilyen kicsiny még elveszthetnék valahol útközben . . .

Ez a kötés meg is esett annak a rendje és módja szerint, hanem mire indulni kellett volna, furcsa dolog történt. Az történt, hogy odafönt, Munkács vára táján, valahol az ungi berkekben, összesereglenek a német zsoldosoktól vérig nyuzott, zaklatott magyarok, puszták szegény legényei (akiket a nyomoruság vert ki oda) és Tököly Imre bujdosó katonái. Ott aztán vakmerészen belefujták minden addig elfojtott keservüket és panaszukat a tárogatóba, ebbe a csudás hangszerbe, melynek szívetfogó hangja az egész országot felsírta a bújdosók panaszával . . . Megértették mindenfelé, hiszen az ő panaszuk, az ő keservük is volt az! De nem csak siránczás volt abban a tárogatószóban. Kiharsant belőle egy elszánt, kemény jelszó is: — Ne hántsd a magyart!

Azután kibontották a zászlót, amelyet a dicsőséges emlékezetű Zrinyi Ilona fia, Rákóczi Ferencz küldött vala Polyákországból, hogy maga is utána jöjjön és kivonja ősei kardját — a hazáért, szabadságért.

Ez történt. És az első szerelmes szép éjszaka után Csajág László is csak arra ébredett, hogy szólítja ám annak a tárogatónak a szava, hívja ám annak a lobogónak a lengése. És letevéen pásztorbotját, előkerese egy régi jó fringiót s azzal vette utját amara, az ungi berkek felé . . .

Így hát az eklézsia pásztor nélkül marada árván. De mi volt annak az árvasága Rózsa ifjúasszony árvasága mellett.

Két esztendőig tartott ez az epedő árvaság, de a kis menyecske kalendáriuma persze, hogy egy egész végtelenséget mutatott. Ekkor jött az első üzenet, szükszavú staféta hozta. Csak annyit mondott, hogy errefelé tart a kurucz sereg. Vak Bottyán serege s alkalmasint itt vesz szállást a város alatt.

Ez b
éppen el
mert hog
más, min
férjura:
vicze-had
ő maga.

Ugy
apó a B
lást. Jó

Han
hallatsz
megdobb
valakinek

És a

másnap

őrszem

a nyárfa

kezeben

tüs pog

kezeben

És a szí

hej, azt

Ha

nyen rá

juthatot

akar, ki

—

Ige

részba

nem c

gényke

tán sz

nevét e

a vad

Az

a kis c

ur fele

londá

engedh

ugy sz

fehércs

hető,

mert a

veszed

még l

Igy va

írás!

M

szony

imént

— go

segitü

F

diákr

bejut

volt l

véber

Söt r

egyer

szoko

hoz

penn

héz

jobb

még

hogy

Lacz

a sz

Oh,

Ez bizony édeskevés volt, de azért zord generális fiának nevezi . . .) Ehol éppen elég Rózsa asszony szívének, egy jelentés, — folytatta tovább Bottmert hogy aki üzente, az nem vala tyán apó teleirt papirszeletet nyujtva más, mint az ő szerelmetes, édes kis át a diáknak, — kapard le szépen, férjura: Csajág László, Bottyán apó majd meglátjuk beválsz-e? Amott vicze-hadnagya. Majd elmondja a többit gyon a sátrád, kalamust papirost találsz ott. Szépen irdd, — kiáltott még ő maga.

Ugy történt azonban, hogy Bottyán a távozó után — jól vigyázz, mert a apó a Bakonyban vett egyelőre szál- fejedelemnek szól, Rákóczi Ferencznek, lást. Jó erős vára az a kurucznak, érted? . . .

Hanem a tárogató szava azért behallatszott a városba és ugyancsak Alig távozott, a diák megjelent megdobbantotta ott ama már jól ösmert Csajág hadnagy és jelentette a generálisnak, hogy szerencsésen visszatért valakinek a szivecskéjét. portyázó utjáról.

És a dobogó szivecske tulajdonosa Összeakadt néhány vasassal, el is másnap már ott állt az egyik kurucz látta a bajukat. Most pedig engedelmet őrszem előtt reszketve, remegve, mint kér, hogy levelet irhasson a feleségének. a nyárfalevél. Kis kosárka volt az egyik — Soh'se vesződj te most fiam a kezében, abban jó frissen sült teper- a pennával, úgy is kifáradtál, — mondá tős pogácsa, meg miegymás; a másik a generális jóindulattal — most jöve a kezében egy szép rózsa bokréta volt. egy diáklegény, mondd el annak, majd És a szívében, a dobogó kis szívében . . . lekaparitja. Ahol van a sátorában. Ugy hej, azt bajos volna elmondani! szemmel köll tartani ökelmét, mert ám- bátor elég jó képe vagyon, de a szeme olyan hamis, hogy az ember nem tud- hassa, miben sántikál voltaképpen.

Hanem a marcona istrázsa keményen ráripakodott, mielőtt még szóhoz Jóideig ott maradt Csajág hadnagy juthatott volna, hogy megmondja: mit akar, kit keres. a diák sátorában. Bottyán apó meg is

— Megállj, szoknya!

Igen, eképpen mordult rá a fű- sokalta egy kicsit. részabajuszu, villaszemü harczos s így — Hosszura nyult a leveled fiam, nem csoda, ha összereszketett sze- mondá neki, mikor visszatért. gényke, mint a nyárfalevél. Mikor az- — Hja, generális uram, aki olyan tán szóhoz juthatott és a Csajág László régen látta a feleségét . . .

nevét említette, egyszerre megszelidült — Sok mondani valója akad ugy-e? a vad kurucz. No és hogy tetszik a diák? Mit tartasz felőle, hm? . . . Azt ugyan el nem hitte, hogy ez Csajág hadnagy megpödörintette a a kis csitri lányasszony a viczehadnagy bajuszát (vagy másért volt ott szüksége a kezére), különösen köhintett, azután így szólt:

— Pompás ficzkó, generális uram, olyan a betűje, mint a gyöngy . . . pompás ficzkó, hanem azért szemmel kell tartanom . . .

— No, ha csak a szoknya a baj — gondolta magában — azon majd segítünk.

Hazament szépen, fölvette az ura diákruháját s így másnap gyöngyen bejutott a táborba. A kezében nem volt kosár, se bokréta, hanem a szívében minden benne volt, ami tegnapi. Sőt még talán több is.

Seregdiáknak ajánkozott s így egyenesen a generális elé vezették.

— No — mondá Bottyán apó szokott szólásmódjával — épen jó szél hozott öcsém. Szükségem van egy pennavitézre (így hívta a diákjait), nehéz már a kezem, a Laczi fiam meg jobb, ha a kardot forgatja, mert ahhoz még jobban ért, mint a ludtollhoz. (Ej, hogy arczába szökkent a vér erre a Laczi fiam szóra a diáknak! Megsugta a szívének valami, hogy az ő Lászlója. Óh, mily derék vitéz lehet, ha ez a

Zakatol a vonat,
Jaj, de lassan halad.
Héttornyú Debreczen
Alig várom, alig,

Hogy megláthassalak!

Gyökössy Endre.

Az „Uj Bokréta“-ról.

(Költemények. — Baja Mihály, Gulyás József, Gyökössy Endre, Madai Gyula, Oláh Gábor. Kiadták a Csokonai Kör támogatásával. Ára füzve 1 kor. 50 fill. kötve 2 kor. 50 fillér.)

I.

Az idei tavasz dúsan hozza virágát Debreczen határára. Ime most őt fiatal poéta tette le virágbokrétaját asztalunkra. Őt poéta őt kötetje egybekötve; őt mezőről szedett virágok egy bokrétaiban.

Még frissen áll az első Bokréta asztalunkon, de az Uj Bokréta virágai még teljesebbek, illatosabbak. Egészséges otthoni mezők illatával töltik meg szobánk levegőjét, kedélyünket; elgondolkozunk rólad, virágottermő lelke Nagy Debreczennek.

Való bizonyos az, hogy mindeket elnyelő Budapest nem lehet hivatott arra, hogy legtisztább faji egyéniségünk képét, a szinmagyar költészetet teremje. Budapest világáros, melynek vérében alig van magyar. Érthető hát, hogy legmagyarabb poétáink ösztönszerűleg és öntudatosan a vidékre kezdenek vonulni le tőle, mint pl. Gárdonyi, Tömörkény stb. S erejüknek épen a vidéki magyar élet a forrása; Gárdonyi bizonyára megszenvedt volna, ha a *Jövendőnél* maradván Pestre telepszik gyermekkori emlékeit irni. Így veszítené el magyarságát s ebben minden erejét, nyelvétől kezdve egész világát (mert a *magyarság* nem csak nyelv, de egész gazdag világ, egy mindenség, nem szinezet, hanem lényeg) az őt Bokréta-beli poéta, ha elhagyná ősmagyar talaját.

A vidéki városok utóbbjafelé határozottabb törekvéssel kezdenek vidéki központokat teremteni, végvárail a magyar költészetnek.

Debreczen és Szeged volna a leg-hivatottabb központ a magyar szellem ápolására.

Debreczent kiválóképpen is ajánlja irodalmi multja, Csokonai szelleme, főiskolája magyar erőivel, hungarikákban leggazdagabb könyvtára stb.

Debreczennek tehát kötelessége volna mindenben, de kivétel nélkül minden életmegnyilvánulásban öntudatosan és kizárólagosan művelni mindazt, ami magyar.

Ehelyett azt látjuk, hogy Debreczen nemhogy a fölényes és legfelsőbb emberi kiművelésre képes magyar géniuszt ápolná, hanem ebben a legtöbb vidéki központ mögött marad, sőt igyekszik magyarsága utolsó jeleitől is megszabadulni.

Szokásaiban, divatjában az elfajzott Pestet majmolja; még a diákéletből is

Debreczen felé.

Zakatol a vonat,
Jaj, de lassan halad.
Héttornyú Debreczen
Alig várom, alig,
Hogy megláthassalak!

Zakatol a vonat . . .
Sebesebben szállj, szállj!
Meg se állj, csak majd ott,
Büszke, mást szerető
Rózsám ablakánál!

Zakatol a vonat.
Istenem, de lomha,
Míntha kerekére
Az én nagy bánatom
Kötözgették volna.

Zakatol a vonat,
A lelkem is hajtja.
A legnagyobb teher
Orczámra csorduló
Síró könyvem rajta.

kivesztek a régi hünökkel és visszaélésekkel együtt a régi magyar szokások, erények is.

Művészete nem a maga egyéniségét fejt ki, hanem a máséból lopkod, Pestet majmolja. Se államnak, se városnak nem lenne szabad pl. más stílusban építtetni, mint a mely a magyar felé törekszik, mert csak így fog kifejlődni a magyar építészeti stílus. Ehelyett azt látjuk, hogy nemcsak pl. Kecskemét, de maga az elegyesvérű Nagyvárad is százszor előbb áll, ott ujabban minden új épület magyar stílusú. Debreczen házai korcs barokk és rokokó és egyéb innen-onnan összelopkodott teljesen értelmetlen cziczomákkal vannak megtapasztva. Mi értelme van pl. színházunkon, a zsinagógán a spanyolos mór czirádáknak stb? Szabadkán, Szegeden s máshol a zsidók magyar stílusban építették imaházukat, dicsőség érte nekik! — de miért ne akarna más felekezet magyarabb lenni nálunk? Színházunk műsora aligha magyarabb a pestieknél, — hát ne volna Debreczennek magyarabb lelke Pestnél?

A léleknek azonban a költészet a legbensőségesebb, leghűbb képe, s Debreczennek legmagyarabb költészete mutatja, hogy itt még nincs minden elveszve, a forrás legtöve, a lélek legbelseje még magyar.

Csokonaitól elkezdve sehonnán annyi magyar költő ki nem került, mint Debreczenből. A legutóbbi évek sem terméketlenebbek a régieknél, mióta itt lett költővé jó Szabolcska, Ady Endre itt szíttá lelkébe s innen vitte legjava erőit és megsínylette, hogy elszakadt a legmagyarabb földtől. Farkas Imre innen vitte magyaros költészetét, most is abból táplálkozik.

És jól megszívleljétek ti Bokrétabeli költők, hogy a ti erőtök forrása is e magyar talajban fakad és Budapesten homokra tévedne . . . A nagy Arany, Debreczen kollegiumának diákja holtig visszasóvárgott Pestről és álmodásaiban hazajárt a lelke erőt inni. Mig a ti lelketek, e földből vétetett szivetek el nem távolodik e földanyától, erősek lesztek általa Antheuszként, de odafönn megfojtana a világpolgári kultúrának különben becsületes nagy hőse, Héraklész.

Az első Bokrétának is vagy 1100 példánya Debreczenben és alföldi síkjain él, — így ez újabb kötet is arról fog bizonyítást tenni, hogy ez a föld ismeri föl benne leginkább a maga képét.

Igazán debreczeni poéta ez öt bokrétabeli. Nem csak hogy közös barátjuk, verseik közös tárgya a nagyerdő, a verestorony, egy egy debreczeni házikó, — no meg egy egy debreczeni szőke-barna lányka — hanem egyen egyen a debreczeni magyarnak egy-egy típusa, mindamellott hogy határozottan egyén mindenik. Megegyeznek valamennyien a szabad természet szere-

teiben, bensőséges mély vonatkozásban állanak vele, lelkük minden vonásán — Baján s Gulyáson kevésbé — fölismerhetni a magyar pusztát.

Erkölcsei világnézetük, lelkük föntartó váza, költészetük legmélyebb szépsége, a debreczeni magyar szigorú, önérzetes becsületességét mutatja. E puritán nyíltság és szigorúság jellemzi hazafiasságukat is.

II.

Az Új Bokrétának manapság szokatlan sűrűn nyomtatott egy kötetében tulajdonképen öt szokásos terjedelmű versesfüzetnek anyaga 163 vers van egybegyűjtve. Debreczen puritán józan-ságra, a külső hatásvadászat kerülésére mutat a takarékos és szerény külső megjelenés.

A mint itt előttünk az öt poéta karátságosan kezefogva egymásmellett megjelenik, önkéntelenül is az jut először eszünkbe, hogy őket egymáshoz méregetve vizsgálgassuk. De épen e barátságos együttélésük mutatja, hogy egyik sem hivalkodik a másik elé; nem versengés, hanem közös czélokért lelkesülő barátság hozta őket össze.

Mindeniket önmagában fogjuk tehát vizsgálni.

Baja Mihály tisztán az érzések poétája, ki úgy dalol, mint érez. Az első Bokrétában sokkal kisebbmértetű, határozatlanabb érzésekről tettek tanúságot dalaik, de aztán jött két év, melyben a szenvedések ekéje sokkal mélyebbre szántott lelkében; kimélyült, érettebbé, férfiasabbá lett. E két évről szól „Két év után“ című legértékesebb verse.

De érzései még ma sem nagy mértékűek, sem terjedelemre nem sokat fognak át, sem mélységük, sem magasságuk lépcsőzete nem nagy; nem száll föl az odáig, sem le a korlátszaktató szenvedélyekig. Ha majd nagy szenvedélyek ragadják meg, még mélyülhet; ezuttal is a múlt kötetéhez képest ő mutatja aránylag a legnagyobb haladást.

Érzéseikhez képest — akaratereje gyöngye; vágya megáll a sóvárgásnál s búsmeregve nézi, mint illan ifjusága s mint tépdésik le fűgőbb kezek a neki termő fa gyümölcseit is. Leggyöngyebb hangulatai is uralkodnak fölötte, reflexióiban újraérzi, szive visszaemlékszi bánatait, ilyenkor szögzi őket papírra, gondos, természetes formákban, (bár jobb szeretnők s még természetesebb lenne, ha inkább megmaradt volna a nemzeti formáknál). A jelent megragadni nem bírja, inkább reményeiben s emlékeiben él. Ugy hisszük, hogy epikuma nem is lesz, de alkalmi vers is legyen tőle idegen. (Dankó Pista). Néha való hetyke föllobbanásának kedves képe a „Szóbeszéd. Ő a Bokréta Búsmagyar“-ja. Ugy fog fejlődni, mint érzelmvilágának véletlene fogja hozni.

Gulyás Jó sef. A legérzékenyebb

mind az öt közül, érzelmei készítik munkára akaratát is. Tisztán lírikus, valóságos antiepikus és antidramatikus. Érzenységében, mint a mimóza bezárja kelyhét, önmagára fordítja vissza tekintetét és bölcselkedik szive-reflexióin. Vonzódik a fájdalomhoz, muzsájának az arcza sápadt, arczán állandó szomorú mosoly, a „méla“ még kedvencz szava is. Hangja, a lányos gyöngédségtől a föntségnek néha megpendített hurjáig, elég terjedelmes.

Érzésvilágát most a szerelem foglalja le, s a belőle fakadó titkolódzó gyötrődés, verseinek alapszine a busmerengés. Legjobb versének valószínűleg a Sirvavigadó t tartja; mi a Levél címűt, mély hangulatu re'rényjével.

Sentimentalizmusra van hajlandósága kedélyének, mivel még a reménykedő szerelem is bénítólag hat lelke működésére, még hir- és dicsőségszómjára is, míg pl. a Gyökössy aktív lelkét még a lemondás is életre sarkalja.

Figyelmeztetjük, hogy némely dalaiban jobban ügyeljen a gondolat tagolására; ez egy kis dalnál néha nem kevésbé művészi, mint egy versciklus tagolt egységesítésében.

*

Gyökössy Endre. A leglírikusabb. Nem mintha Gulyást nem ragadná tán még inkább árjával a maga érzése, sem mintha Gyökössynek nem volna erőteljes epikai és drámai vénája is, hanem mert ő tud legmélyebbre szántani szenvedélyeivel s az óda magas szárnyalásába is egész szubjektivitását belevinni, szemben a Madai még magasabban szárnyaló ódáinak objektivitásával. Erő, mindeneken diadalmas, tüzes magyar életerő minden mozdulata. Van ereje megragadni s állandóan átölve tartani a jelent, semmi multbanélő reflexzió, jövője is a jelen kifejtése, nem aranyfüst, öncsalás, hanem követelő rajongó hit.

Csupa harmonia, rugalmas arányosság. Ha szenvedélye fölviharzik, veleizmosodik akaratereje, veleélesedik értelmereje. *Imádkozom* cz. verse ropant erejével emelkedik ki a mai enerált lelkek strófái közül. Hálás lehet sorsának azért a lelkétfeszítő, szívet nagyobbitó nagy szerelemért, mely ugy emeli őt ki a mai köznapi költőbakák közül, mint a jó vitézt a háború.

Idillikus családi képekkel kezdi. De még ha családjára is gondol, oly forró indulatroham ragadja meg, mely „majd szétveti feszülő mellét“. A „Hátárban“ még a természet legszelidebb képei is viharzó indulatokkal töltik el. „Kivándorló barátomhoz“ cz. verse legszebben mutatja szubjektív-óda hangját, amint a mai idők viharos sejteltelmeit tolmácsolja.

Tulcsorduló indulatai termik hibáit is, hogy néha dalaiban nem teljes az egység, az egyenletesség, vagy egy egy szó képe tulságosan megérzékítő.

Friss, haladékony epikájának értékes terméke „Gábor Lantos“.

Madai
desebben
legerősebb
ékesít a
repekény a
ják szétfes
költő. Kö
galmas er
S mint b
bizik ne
hitének h
sajátabb
egy óda.
arányossá
is elméje
teljes-é.
magas ó
a részlet
föltartózt
ódája, v.

melylyel
helyét m
Játs
ez csak
sisakjáb
nem ing
Tel
lesz még
lódni a
Kö
figyelme
életképé

Ol
gyar fé
vázolja
Gyökös
Söt jór
lága, a
nek ha
fölépült
hát biz
egykedv
ős po
szik, —

S
gyakra
N
a gon
gadt é
epikus.
volt e
néha,
egy d
pl. K
értéki
félti a
relem
lemon
aggó
erejé
el az

(A
misz

Madai Gyula. Neki van a legrendesebben fölépített s harmoniájában legerősebb értelmvilága, melyet ugy ékesít a nyugodt érzelem virága, mint repkény a köfalat; gyökerei nem fogják szétfeszíteni tömör köveit. Filozófus költő. Költészete tiszta fehér képe nyugalmas erejű gondolat világának. (Nyár) S mint biztos a maga erejében, úgy bizik nemzete sorsában is, az erős hitének hangja ódái. Az óda az ő leg-sajátabb hangja; sőt minden verse egy egy óda. A részletekben is csupa telt arányosság: a gondolat tagolása, képei is elméje komoly napfényében értek teljes-é. Őt lehet a leglassabban olvasni magas ódái szárnyalása miatt s mert a részletek szépségei is lépten-nyomon föltartóztatják az embert. Pl. *Kossuth-ódája*, v. *Vass Albert*-ben az ily sorok

A harc fulánkja átal fúrja,
Kebelle vérrel mosolyog,

melylyel a golyó parányi gyilkos sebhelyét megkapóan jeleníti meg előttünk.

Játszik a szerelem versével is, de ez csak játék neki; galambok Mars sisakjában. Szenvedély veszélyesen meg nem ingatja soha.

Tehetségének hatalmas anyaga lesz még, ha majd élete bele fog kapcsolódni a nemzet életének áramköreibe.

Könyve végén fölhívjuk még a figyelmet a *Gábor ur* cz. mély színezésű életképre.

*

Oláh Gábor. Mint Gyökössy a magyar férfi tavaszát, Maday nyarát, úgy vázolja Oláh annak őszrehajló idejét. Gyökössy anyjához, Oláh *apjáról* dalol. Sőt jórészt azonosul az apjával világa, apja megnyugodó megelegedésének hangjait halljuk, hogy hálistennek, fölépült az új ház, a gazdaság virul, hát biztosítva áll a jövő, jöjjön bármi. *egykedvűen* készül fogadni. A tapasztalt ősz pozitívista filozófiáját valija, sőt ha iszik, — még ilyenebb lesz. (Bor mellett.)

— Hajrá fiúk! Ez a világ
Se nem hideg, se nem meleg.
Nem ördögök, nem angyalok,
Csak emberek az emberek.

Sőt a halállal való leszámolásról is gyakran beszél.

Nem szárnyatbontó érzés, hanem a gondolat adja kezébe tollát; a higgadt értelem költője, teljesen objektív epikus. Értelmvilága multkor még nem volt eléggé rendezett, most is megcsik néha, hogy harmoniájában ott felejt egy disszonáns mellékhangot; de már pl. *Kertben*, *Másodvirágzás* tiszta, nagyértékű képek.

E rendezett világát csodálatosan félti a nagy rendzavarótul, — a szerelemtől. Magyar férfi büszkeségével lemosolyogja, — de titkon bizonyára aggódik, hogy a gonosz Delila elveszi erejét. Az ősz komoly erkölcsével itéli el az „Uj idők“-et.

Néhol a homályossághoz közeledik (*As ember*, *Alomlátások*), holott nem a misztikumhoz, hanem a szimbolizmus-

hoz fog idővel hajolni, bár még alig próbálja. (A bolond.) Tulajdonképeni világa a napfény, néha még tulságosan is érzékitő a megszemélyesítése. (A mi öreg pajtánk.)

Nagyrakelendő az ő legigazibb műfajában, az epikában. Ennek segítségével járul nyelve is, a gazdag népies epikus nyelv. *Özvegy asszony kokasa* egészen Arany vig elbeszéléseit juttatja eszünkbe,

Örömmel láttuk volna a Bernát Gazsi levelei genréjének tovább folytatását, a mi egyenesen hivatása. Örömmel üdvözlünk pl. oly vállalkozását, hogy a Peleskei Nótárius dedunokája nevében írjon korunkról erkölcsrajzokat.

*

Ime, szükös határoktól korlátolatva bár, leróttunk feladatunkból annyit, amennyit kötelességünknek éreztünk.

Még csak arra kérnök a Bokréta öt poétáját, hogy ha a fejlődés külön kötetekbe rendezi is ezutáni verseiket, maradjanak együtt, egy időben lépve elő és mindig Debreczenben. Egymással és Debreczen lelkével együtt erősebbek lesznek valamennyien.

r-r.

Virágénekek.

— Margitnak. —

I.

*Kart karba fűzve, szerelemben égve
Andalg az ifjú meg a lány.
Körültök zúg a dúrva életlárma
S ök rá sem hallgatnak talán
Ábrándjok rózsás hajnalán.*

*Utánok nézek; lángoló szívembő?
Kérdés szakad föl szüntelen
És zúg, zsibongás, múlt, jövő világa
Átal zúg fájo lelkemen
S azt feleli rá: sohasem! . . .*

II.

*Hiába volt hát minden álmodásom!
Hiába vittem harcba szívemet!
Mindjobban érzem: meddő volt az élet:
Nem tudsz szeretni soha engemet . . .*

*A csillagok reám hiába néznek
Annyi varázsos, enyhe éjszakán . . .
A madárénekek, kikeleti rózsák
Tündéralmot már nem hoznak reám!*

*Olyan vagyok, mint a virágtalan fa:
Szomorú, csüggedt, nyomorúlt, beteg,
Pedig nem fáj már semmi a világon,
Csak únom ezt a sivár életet! . . .*

(Budapest.)

Gulyás József.

A kéz.

(Titokzatos történet.)

Waltcott tanár a bostoni orvosi akadémia elnöke, különös ünnepélyességgel nyitotta meg az ülést. A jegyzőkönyv felolvasása után a következő

szavakkal fordult a tudós gyülekezet felé:

— Uraim, fájdalommal tudatom önökkel Ábrahám Rees kollégánknak a halálát . . . Azok a fölfedezések, a melyeket az ő orvosi lángelméjének köszönhetünk, az a tömérdek szolid megfigyelés, amelyből elmés következtetéseket vont le, tanulmányainak az a nagy jelentősége, hogy az őt világrész tudományát számos nagy problema megvilágításával előbbre vitté s azok a rendkívüli szolgálatok, melyeket az Egyesült-Államoknak tett, ezt a veszteséget épen oly sajnálatossá teszik a tudományos világra, mint a közönségre nézve, amelynek oly nagy volt a bizalma ebben a lelkiismeretes és ügyes orvosban . . . Mielőtt azonban az akadémia gyászának jeléül az ülést berekeszteném, föl kell még olvasnom egy levelet, amelyet boldogult barátunk és kollégánk tegnap küldött nekem azzal a kéréssel, hogy csak itt az ülésen bontsam fel és önöknek azonnal felolvassam.

A tudós gyülekezet őszinte részvétellel, megindultan hallgatta az elnök szavait. Dr. Rees körülbelül ötven éves, szelid, kedves modoru ember volt. Ritka jólelkűségénél fogva értett ahhoz is, hogy elfeledtesse az emberekkel azokat a nagy sikereket, a melyeket ifjúkorától fogva elért. Nagy tudományánál és ügyességénél fogva nemcsak híres orvos, de egyszersmind rendkívül gazdag ember is lett belőle.

Waltcott tanár tiszta, érthető és száraz hangon olvasta fel a következő levelet:

„Kedves elnök ur!”

En egy óra mulva már nem leszek többé. Mivel azonban az életből való eltünésem talán megmagyarázhatatlannak látszanék és a saját tapasztalataimból is tudom, hogy az ilyen eset mily különös következtetésekre adhat alkalmat, — el akarom mondani a halálom okát önnek és a kollégáimnak. Egyáltalán szükségét érzem annak, hogy ezt a kalandomat elbeszéljem, mint ahogyan a gyilkosok is néha csak azért, hogy a gyilkosság elviselhetetlen gondolatától megszabaduljanak, valami ismeretlen emberre rábizzák a titkukat. Csak ugy mellekesen megjegyzem azonban, hogy az én esetemben lelkiismeret-furdalások egyáltalán nem szerepelnek.

Hallgassák meg tehát a történetemet. Két évvel ezelőtt kezdődött. Épen akkor kezdtem el a hátgerincz-bajokról szóló munkámat. Ezt a munkát nem fogom befejezni s még akkor sem fejezhetném be, ha nem háromnegyed óra, hanem még kétszáz esztendő volna hátra az én életemből.

Hogy a megfigyeléseimet kielégíthessem, a törvényszéki elnöktől engedelmet kaptam arra, hogy a legközelebbi kivégzésnél ott lehessek s a boncolást azonnal elvégezhessem. Ez az eset április 12-én következett be.

Mellékesen megemlítem, hogy két év óta akárhányszor hallottam ezt a dátumot vagy láttam naptárban vagy plakáton: mindig úgy éreztem, mintha villamos ütés ért volna. Április tizenkettedike! Most is úgy érzem, mikor ide leírom. S háromnegyed óra múlva rám nézve is itt lesz az április tizenkettedike.

Egy Tom Lind nevű matróz volt a halálraitelt, aki két társát meggyilkolta.

Különbén ez nem is tartozik a tárgyhoz. Bűnösségének vagy ártatlanságának semmi köze az én esetemhez. Ha két ember helyett csak egyet ölt volna is meg, ha ártatlan lett volna is, — mégis mindegy lett volna rám nézve. Különbén még azt is különösen nyomtatékkal kijelentem, hogy az igazságszolgáltatás gyilkolásaiban én sohasem hittem.

Tom Lind bűnös volt, az bizonyos.

Ott állottam az akasztófája és a kötele mellett.

Önök mindnyájan tudják, hogy a tudományos megfigyelés mennyire elfoglalja az embernek minden gondolatát. Önök tehát nem fognak csodálkozni, ha azt mondom, hogy épen nem éreztem nagyobb felindulást, mint a mikor a kórházban egy betegnek az ágya mellett állottam. Azóta gyakran gondoltam rá, hogy abban a perczen miért voltam olyan bátor. Legfőleg csak azért voltam izgatott egy kissé, mert attól féltem, hogy a megfigyeléseimet nem fejezhetem be nyugodtan.

Tom Lindet kivezették a fogház udvarába. Rendkívül nagy testierővel megáldott ember volt. A kezei hátra voltak kötözve. Azonban mikor a kötele a nyakára lökték, akkorát rugaszkodott, hogy a jobb karja kiszabadult. Igazán hihetetlen gyorsasággal belekapaszkodott a kötélbe s mint valami ügyes tornász, felhúzódott, hogy a kötélt össze ne szorítsa a torkát. S Tom Lind úgy lógott a levagóban, mint a tornász, a ki kötélén csimpaszkodik.

A nézőkön nagy izgatottságot lehetett észrevenni.

A hóhér parancsot adott két segédjének, akik belekapaszkodtak az akasztott ember lábaiba. De Tom Lind oly erős volt, hogy elbirta a két hóhér legényt is.

Emlékszem rá, hogy valaki a közönség köréből odakiáltott:

— Ugyan engedjék el, — már jól megérdemli a kegyelmet.

A hóhér-legények egyre huzzák lefelé, egész testükkel ránehezkedve, a hóhér pedig egy vasruddal a karjára ütött. A megrémült közönség már szánakozott a halálra ítélten. S én is egyszerre elkezdtem félni. Talán elveszttem ezt a kitünő kísérleti anyagot. Sokszor megtörtént, hogy a közönség kiszabadítja a hóhérok kezéből a halálraiteltet s akkor az én megfigyelésemnek vége. Intettem a hóhérnak és segédeknek és egy késsel, melyet a bonczoláshoz hoz-

tam magammal, elvágtam a halálraitelt csuklójánál az inakat. Ujjai, amelyekkel görcsösen fogta a kötelet, egyszerre kinyitak és a test egész súlyával lelógott a kötélén.

Csak később vettem észre, hogy a tölem husz lépésnyire álló közönség mennyire fel volt háborodva. Abban a pillanatban nem hallottam semmit, csak arra gondoltam, hogy megkapom a kísérleti anyagot s elvégezhetem azokat a kísérleteket, amelyekkel később a kollégáim körében oly nagy dicsőséget arattam.

A Tom Lind kivégeztetését követő hónapokban sokat dolgoztam. Nem emlékszem rá, hogy egész orvosi pályámon oly éles lett volna az elmém, mint azokban a hónapokban. Igazán akkor éltem éltem legszebb óráit.

Akkoriban egy kis utazást is tettem, amelynek folyamán egyik megfigyelésemben elkezdtem kételkedni. Ebből különös izgatottság támadt, amely igen feltűnő módon befolyásolta vérkeringésemet. Emésztési zavarokat is éreztem, nem tudtam aludni, s a kimerülés minden jelét észleltem magamon. — De azért állandóan a munkára gondoltam. Az a gondolat, hogy képtelen elméletet állítottam fel s éppen nem bizonyított dolgokat, hirdetek tényeknek, arra birt végül, hogy ott hagytam legjobb barátaimat, s hazautaztam, hogy elhibázottnak vélt munkámat újra kezdhessenem.

És tulajdonképen itt kezdődik az én történetem. Még azon éjszakán, a mikor megérkeztem, a szobámba zárkóztam s teljes nyugalommal hozzáláttam a munkához. Észrevettem, hogy csak ideg-zavarnak voltam áldozata s hogy művem alapja a tények vizsgálata és csoportosítása, a belőlük levont következtetésekkel együtt helyes, világos s mint ilyen, legszebb jutalma fáradozásaimnak. Ekkor azonban egyszerre abbahagytam az írást. Mindjárt megfogják tudni, hogy miért.

A balkezem, amelylyel a papírt tartottam, egyszerre becsukódott, magától, az én akaratom nélkül és oly erősen, oly görcsösen csukódott be, hogy a körmeim belevágódtak a húsbá, s a tenyeremből kiserkedt a vér.

Életemben ez volt az első eset, hogy egy természeti tüneményt láttam anélkül, hogy az okait azonnal kerestem volna. Különösen ettől a pillanattól fogva már semminek sem kerestem az okát.

Minden erőlködésem, hogy ezt a görcsöt megszüntessem, hiábavaló volt. Nem tudtam kinyitni a balkezeimet, a mely oly görcsösen becsukódott, hogy még a karizmaim is mintha megmeredtek volna. Ez egy órahosszáig tartott. Azután a tömördek kábitószer miatt, amelyet nagy adagokban szedtem be, elvesztettem az eszméletemet s csak akkor nyílt ki a kezem. Csak dél felé tértem magamhoz annál az íróasztalnál, amelyen még akkor is ki volt

nyújtva a balkarom. Mikor az éjszakai kínos dolgok az eszembe jutottak, egyszerre egy kis vörös foltot vettem észre a papirosom, abból a vérből, mely a körmeim nyomán kiserkedt a tenyeremből, egész kis tócsa képződött.

Ettől kezdve igazán borzalmas volt az állapotom. De minek ezt részletesen elbeszélni? Önök értik már ezt.

Bárhol voltam is minduntalan görcsösen összeszorult a kezem minden ok nélkül és rettenetes erővel. S egyre borzasztóbb volt és egyre hosszabb ideig tartott a roham.

Attól a naptól fogva nem volt többé nyugtom egy óráig sem és nem tudtam dolgozni.

A falakon, az utcán, a butorokon, a jó ismerőseim arcán, mindenütt ott láttam azt a nagy, erős, görcsösen becsukott kezét, amely egyszerre elkezd vérezni s aztán kinyílik.

És ez a kéz, — gondolják meg jól, — még most is él az én balkezemben. S összehuzza a görcs, mint ahogyan azt a másikat, a Tom Lindét is összehuzta!

Ez már csaknem két év óta tart így. Azt hiszem, hogy férfi vagyok, — de már mégse bírom ki tovább!

Isten velük, uraim!

Abraham Rees.

Az elnök összehajlogatta a levelet és így szólt:

— Még azt is közölnöm kell önökkel, hogy kollégánkat a dolgozószobájában ma reggel fölakasztva találták. Egy eszközzel, amely ott hevert a lábainál, a balkeze csuklóján az inakat is elmetszette.

Uraim, az ülést berekesztem!

J. Ricard.

Főn pillanat . . .

Főn pillanat, mikor a lányka szive

Fölenged, mint az ébredő határ.

Szűz ajka tiltott, mennyországos csókra

S két karja forró ölelésre vár.

Máskor beszédes ajka hallgatag lesz,

Szelíd szemében égő vágy ragyog:

Édes gyönyörben reszket meg a lelke,

Mint holdfényben úszó csillagok.

S ki kedvét máskor hasztalan kerested

S már-már lemondnál, hogy tied legyen

Oh boldogság! karodba omlik lágyan,

Fehér galambként nyugszik kebleden.

S te bamba képpel bámulsz a világba

Meg sem csókolva a kis ajkakat . . .

S mi soha, soha többé vissza nem jön,

Elszáll az üdvöterő pillanat!

Baja Mihály.

felhők, bizonyosság erre az itt következő kis eset, melyet a Pesti Napló után közlünk; így hangzik:

Rónaszéki Gusztávhoz, a Vigszínház iskolájának tanárához egy vidéki apa elhozta a leányát fölveteli próbára. Rónaszéki kérte, hogy szavaljon valamit és a leány elkezdte rém palóczos kiejtéssel:

— Házaadnak rendületlenül, légy hive óh mágyár! . . .

Az apa maga is röstelkedve mondta:

— Haat bézon egy kicsiség palóczosan beszél a gyerek! . . .

Rónaszéki erre megnyugtatta:

— *Jau, jau! Maj kitanijjuk mi iten beszinyi!*

— **Népesedés.** Az elmúlt héten a helybeli állami anyakönyvi hivatalnál 48 születést, 17 fiú 31 leány jelentettek be, ezzel szemben 50 halálzási eset fordult elő, és így e héten természetes szaporodás helyett a város lakosságában fogyaték történt és pedig 2.

— **Elhunyt polgárasszony.** Gyászlevelet vettünk. Polgár Fábán Károlyné, született Illyés Eszter asszony elhunytát jelent. 53 évet élt. F. hó 22-én, délután 4 órakor temetik, a református egyház szer-tartása szerint, a Hatvan utca 50-ik számú háztól.

— **Férj és feleség egymás ellen.** A házassági szerencsétlenségek egyik hétköznapi esete játszódott le pénteken a külvárosban. Csiki József kőműves segéd pénteken érkezett haza Nyiregyházáról. Egyenesen a régi lakására ment, ahonnan a felesége, aki dohányári munkás nő, elköltözött. Ott találta a nényét, akinél megpihent. Az asszony megtudván, hogy férje hazajött, odament és beverte az ablakot. Erre a férje kirozott és alaposan elagyabugyálta a hitese feleségét, aki összezuzott testtel szaladt lát-leletért és a férjét feljelentette.

— **Hirtelen megőrült.** Megrendítő eset történt pénteken az Eötvös utca 49 sz. a. házban. Molnár András szénakereskedő édes 62 éves anyja özv. Molnár Istvánné hirtelen megőrült. A szerencsétlen öreg asszonyt, nehogy kárt tehessen környezetében, a rendőrség a kórházba szállította.

— **Meghaltak.** Juhász Lajos róm. kath. 17 hónapos csecsemő, Kovács Ferencz ev. ref. 45 éves kisbérő, Borbély Julianna ev. ref. 16 éves házicseléd, Szilágyi Ferencz ev. ref. 25 éves timár segéd, Hüse Imré ev. ref. 13 hónapos csecsemő.

— **Lóháton a másvilágra.** Kilencz apró gyermek siratja Kovács Ferencz busi utca 9. sz. a. lakost, aki gyanus körülmények közt halt meg a Hortobágyon felbon-czolták. Az orvosí vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlen ember tifuzosbeteg volt és szívszélhűdés ölte meg, amikor a lohátról lefordult a hortobágyi pusztán

— **Fényképek a sztrájkról.** A posta épület fénykép kirakatában, mely Letzter József fényképész néhány szép és mindenekfelett érdekes pillanatfelvétele van közszem-lere kitévve a debreczeni sztrájkanyáról. A képeken több érdekes jelenet van megörö-Kitve az elmúlt mozgalmas napokból: „ját-szók csoportja, a zászló alatti szónoklatok képei és olyik borozgatás közben. A pün-kösi ünnepek alatt sokan a munkások kö-zül fogják ott keresni a saját fényképüket az izgalmas napokról. Ma már nyugodtabb kedellyel is el fogják gondolni, hogy mily furiangos ez a Letzter József fényképész, aki az ilyen dolgok megörökítésére is gondol-

— **Elfogott tolvajok.** Lazári István és Kovács Mihály ismert, büntetett előéletű zsebtolvajokat elfogta a rendőrség a pénteki razzia után. Bevallották, hogy Kovács Mihály fancieskai lakosnak ök lopták el a 36 korona készpénzt, új szeredását, tajtékipipáját, órá-ját, lánczát és félliter pálinkáját. Az órá-t lánczostól eldobták, oly rozsz volt, a szere-dást pedig egyik csavargótársuk feje alá tet-ték. Az egész banda a rendőrség foglya.

— **Elfogott vad-pár.** Krenyán János szilágyapteleki és Rech Ilona nagymaj-lényi illetőségű művészpár felett ítélkezett a rendőrség. Csavargásért zárta le őket, holott az ő életpályájok a — csavargás. Sajnos, ez még nem rendszeresített polgári foglal-kozás.

— **A lövész-egyesület ünnepe.** A polgári lövész-egyesület tekepályáján az ünnep két napján versenykuglizás tartatik kilencz bábra, melyre a tagok figyelme fel-hivatik. Ugyancsak mind két ünnepnapon díjlövészlet is tartatik. A teke-versenyek mind két napon délelőtt és délután folynak.

— **A pünkösti két ünnepnapon egész napon át nyitva van Letzter József fény-képészeti és festészeti műterme Piacz-utca 44. szám. Ujfalussy-ház.**

x **A legszebb női kézitáskák,** pénz, szivar és cigarettatárczák; kézi bő-röndök, kofferek, utazási kellékek, ugyszintén a legesinosabb mennyasszonyi és pikalmi ajándék tárgyak beszerzésére ajánljuk *Mentze Henrik* ujdonságok áruházát Piacz és Szent-Anna-u. sarkán. az olcsó szabott ár minden darab árun ki van tüntetve.

x **Pünkösdi vasárnapján** nyílik meg lovag Chylinszky Gy. utóda fényképészeti, festészeti és fénykép nagyítási műterme, Piacz-u. 41. (főpostával szemben.) A műterem átalakítva és teljesen ujonnan berendezve. Után rendelések a legrégibb felvételekről is teljesítetnek. — Alapított 1890.

x **Elismert legszebb hölgy és gyer-mek fényképek** Némethy József fényképész műtermében készülnek. Piacz-u. 42. Lamp-recht-palota.

„Henneberg-selyem“

kizárólag! — fekete, fehér és színes 60 krajczártól 11 ftig métere blouzoknak és női ruháknak, franko elvá-molva a házhoz szállítva. Gazdag mintaválasztékot for-duló postával, HENNEBERG selyemgyára Zürich. I.

TÁVIRATOK.

Munkáslázadás Ujszászon.

Ujszászon (Szo'nokmege) régóta ész-lették a hatóságok, hogy a munkásokat Ko-vács Máté budapesti izgató bujtogatja. A munkások fenyegetődtek is már lázadással, mire a hatóság fegyveres erőt kért. Az iz-gatott nép csillapult azóta.

Japán és orosz vereségek.

Tokióban gyászkeretben jelentek meg a legutóbbi vesztegetésekről a tudósítást közlő lapok. A nép lehagolt bár, *de bizik Togoban*, hogy boszut fog állani.

Két orosz hajó elsüllyesztéséről érkezett hír Londonba. 300 orosz pusztult el.

Mukden előtt japán hadosztály jelent meg. Hír szerint elvágta Kurropatkin visz-szavonulási utját.

Liaofungnal a felderítő szolgálatra kül-dött japán csapatok 2 orosz hadosztályt vertek vissza.

Tokióból táviratozzák, hogy a Bogativ nevű orosz czirkálót elsüllyesztették a japánok.

Fenyő Sándort kiadják.

Budapestről táviratozzák: St.-Gallen rendőrsége a letartóztatott Fenyő Sándort, az Egyetértés volt főszerkesztőjét a napok-ban adja át az osztrák hatóságnak.

Zendülés Gálos-Petriben.

Ujabb zendülésről terjedt el a hír. Al-litólág Gálos-Petriben véres zendülés ütött ki. Ezt a hirt lapunk zártáig nem erősítette meg tudósítónk.

Károly király Budapesten.

Bukarestben nem tudnak arról, hogy Károly román király látogatást fog tenni Budán.

Horváth Ádám ügye.

Horváth Ádám ügyében befejezték a vizsgálatot, a mely teljes rehabilitációjával fog végződni úgy a fegyelmi, mint büntető eljárás tekintetében.

Elítélt képviselő.

Veszeloovszky tót nemzetiségi képvise-lőt a pozsonyi ítélő tábla a törvényszék egy évi államfogházra, 1000 korona pénzbünté-tésre és 1500 korona eljárási költség meg-fizetésére ítélte. A tót követeske a magyar-ság ellen izgatott,

REGÉNY-CSARNOK.

Ki hát a gyilkos?

Büntügyi regény az amerikai életről. 8.

NEGYEDIK FEJEZET.

Granon városa csak néhány m'rtföld-nyi távolságra feküdt Ridgewood-tól. Ott va-suti állomás is volt. Egyébként kis városka, amelyet sokszor fenyegetett az árvíz. Itt la-kott Bordine Gusztav. Jómódban élt és öz-vegy édes anyját is ő tartotta, aki vele lakott.

Körülbelül 8—10 nap mulva a ridge-woodi gyilkosság után, az utcán sétált Bor-dine, amikor az egyik ház falán feltűnő pla-kát ötlött a semébe.

Megállt és olvasta.

5000 font jutalom.

Ennyi jutalmat kap az, aki nyo-mára vezet az eddig ismeretlen tet-tesnek, aki junius 10-en Bane Vik-tóriát Ridgewoodban megölte.

Brady Bruck
rendőrfőnök.

Lassankint meglehetősen számos csoport képződött a plakát előtt, a kíváncsiság és a pénzsomj fölizzgatta az embereket.

— No ezt jó volna megszerezni — kiáltott föl egy pénzsóvár yanke, miután a plakát tartalmát elolvasta.

Bordine még sohasem látta ezt az embert. Fecskeszárnyyszerű kabát lógott rajta, a fején széles karimájú, gyűrött kalapot vi-selt, a nyakára kendő volt csavarva, a lá-bán nehéz csizma volt.

— Ez a nagy jutalom mégis csak a gyilkos nyomára fog vezetni — felelte Bor-dine. Még nekem is kedvem volna hozzá, hogy a nyomozást megkisérssem.

— Mit mond ön — kérdezte a yanke és kíváncsian mérte végig a mérnököt.

— Ez a jutalom valóban csábító. E pillanatban kocsit állt meg az utcán és sűrű szakállas férfi tekintett ki az abla-kon. Mellette sápadt arcú, csinos nő ült. A kocsit ök is azért állították meg, hogy a plakát tartalmát megismerjék.

— Hajts tovább — mondta a fiatal menyecske.

(Folytatjuk.)

Nyíltér.

Debreczeni Ipar és Kereskedelmi Bank.

Van szerencsénk tudomásra hozni, hogy hozzánk intézett kívánatoknak megfelelőleg **tűz és betörés ellen védett pánózó-helyiségünkben** nagyobb tért foglaló tárgyak (tartályok, utibőröndökbe, kosarakba rakott ezüstneműek) elhelyezésére alkalmas részt elkülönítettünk és berendeztünk, s ez által lehetővé tettük, hogy a **nyaraló közönség** távolléte idejére értékesebb ingóit, **igen csekély díj** fizetése mellett a lehető legnagyobb kényelemmel **biztonságba** helyezhesse.

A díj az elfoglalandó térhez képest

1 óra 3-tól	6 kor.
2 " 5-től	10 "
3 " 6-tól	12 "
4 " 7-től	14 koronában

állapított meg.

Négy hónál hosszabb időre a díj esetéről esetre állapítatik meg.

Kitünő tisztelettel:

Debreczeni Ipar és Kereskedelmi Bank.

Angelotti mulató a „Bikában“.

Nagy megnyitó előadás.

1904. május hó 22 én (pünkösd vasárnapján) és mindennap

Nagy különlegességi **Variété** előadás, szigoruan **családi műsor**, hogy azt minden hölgy **pirulás nélkül végighallgathatja.**

Különösen kiemelendők:

Az eredeti **Barrison** nővérek angol ének- és táncművésznők.

Tharzó Ilona coloratur énekesnő, a debreczeni színház volt tagja.

The Artas gentleman akrobák.

Mr. Bobi gyorsfestő.

És a többi 20 tagból álló művészgárda.

Kezdeté 8 óra után.

A kerthelyiség egészen fedve van.

Szives pártfogásért esedez

Sarkadi Vilmos rendező.

Jamnamotas japán udvari művészek.

Sarkadi Vilmos szalon humorista.

Mr. Halt a világ legjobb hasbeszélője.

A „Kis szinpad“

Először: **A Dongó**, bohózat. — Irta: Szunog.

Angelotti Vilmos igazgató.

Párisi Divatáruház

RÓZSA IGNÁCZ

DEBRECZEN, főposta mellett.

Nagy választék

Gyermek ruhácskákban

szövetből és mosó kelméből.

Fehér pické rukácska

- 1 éves gyermeknek 4.— K.
- 2 éves gyermeknek 4.50 „
- 3 éves gyermeknek 5.— „

KWIZDA FERENCZ JÁN.

cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgár fejed. udv. szállító, Kertületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.

Kwizda Fluidja

Kigyó védjegy

Turista fluid.

Régi jóhírű diáét.-kosm. szer bedörzsölésre, az ember test izmainak és inainak erősítésére és edzésére. Kéreményesen használva turisták, keréknárosok és lovagok által túrák utáni erősítésre és erőgyújtásra.

Árak:

1/2 palack K. 2.—
1/4 palack K. 1.20
Kapható minden gyógyszerertárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 20.

Havi és heti részletre

beszerezhető

női gallérok és kabátok, férfi öltönyök és felöltők, női- és férfi szövetek, legjobb minőségű vásznak, ugyiszintén kanavászok, ágy és asztalterítők, szőnyegek, legjutányosabb ár mellett

Kohn Hermann czégnél

Hatvan-u. 17.

Czégre ügyelni!

Pontos kiszolgálás!

Batizst és mosó különlegességek.

Schenker társas utazása

Norvégia, Svédországba, Nagybritánia, Franciaország, Svájc stb.

a

St.-Louis-i világkiállításra előnyös rendezéssel.

Kimerítő prospectus ingyen és franco.

Nemzetközi utazási iroda

Schenker & Co.

Wien, I., Schottenring 3.

Hidegvizgyógyintézet

a nagyerdei fürdőben már **MEGNYILT.**

Ugyanott mindenféle **gyógyfürdők** előállítatnak.

Telefon 255.

Beocsini portland és román cement

legjutányosabb árban és friss minőségben kapható zsák és waggon számra

Stegmüller Árpádnál

Debreczen, Kölcsey-utca 3.

Egeresi gipsz, u. m. stukatur, szobrász és alabastrom gipsz zsákokban.

Trágya gipsz gazdáknak.

Kőbányai disztégla sarga és piros.

Fenti gyárak kizárólagos képviselője.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Hajdusági Bajuszpedró.

Szép bajusz

nyerhető a híres Hajdusági bajuszpedró használata által, mely legjobb az összes bajuszpedró készítmények között. A bajuszt nem törli, nem tépi, mindég szép állásban tartja és soha sem keményedik meg.

Egy doboz 50 fillér.

Kapható:

Dr. Rotschnek V. Emil utóda

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

DEBRECZEN, Kossuth-u. 8 sz.

Valamint minden debreczeni gyógyszerertárban.

Erdei József

épület- és műlakatos

DEBRECZEN, Kandia-utca 19.

a legolcsóbb árak mellett vállal **épületeknél** előforduló **egyszerű és diszmunkákat.**

Vasszerkezet munkákat benyújtott, vagy általa szerkesztett rajz után **tökéletes kivitelben.** Kivánatra tervvel és rajzzal is szolgál.

Gyors és sikerült munkáért felelősséget vállal.

Menyasszo tá

A ny

a legm

jégs

Önmű

Szódaviz

kerti gol

legjob

a legnag

jutányo

Kasz

üveg-, po

és dí

Debre

Vendé

A lego

egy sikerü

ládi fényké

GO

legnagyobb

— Sz.-An

A go

után a cs

tetszés sz

olcsón me

Le

rakt

a legnagyobb

és

KI

butorgy

főpiacz, a

ugy a leg

asszonyi

tés

Szi

Káv

és keres

akarják t

por

mely eg

maradar

Has

szertü. —

kapható

D

fűszer-,

kedéséb

utca s

Menyasszonyi kelengyék és ajándék-
tárgyak nagyraktára.

A nyári idényre

a legmegbízhatóbb elsőrangú gyárakból
szabadalmazott

jégszekrényeket,
Önműködő fagyaltgépeket.

Legjobb minőségű

Szódavíz készülékeket. — tükrözött
kerti golyókat. — sodrony borítékat
és szabadalmazott

legjobb befűző üvegeket

a legnagyobb választékban és leg-
jutányosabb árak mellett ajánl:

Kaszanyitzky Endre

üveg-, porcellán-, lámpa-, háztartási-
és díszárak nagykereskedése
Debreczen, Piacz-u. 57.

Vendéglői és kávéházi fel-
szerelések.

Épület- és portálé üvegezési vállalat.

Képekérték minden nagyságban egyszerűbből a legdizsesebbig.

A legolcsóbb életbiztosítás

egy sikerült (egyenlően világított) csa-
ládi fénykép csoport. E felvételre egyedül

GONDY és EGEY

legnagyobb méretű (20—10 méter)
— Sz. Anna-u. 5. — fényirdája van
berendezve.

A gondosan megőrzött lemezek
után a család akármely tagja külön,
tetszés szerinti nagytársaiban bármikor
olcsón megtekinthető.

Legrégibb és legnagyobb butor
raktár DEBRECZENBEN.

BUTOROK

a legnagyobb választékban, jutányos árban, izléses
és legszolidabb kivitelben csakis

KILLER EDE

butorgyáros, cs. és kir. udvari szállítónál
DEBRECZEN,

főpiacz, a főtózsdevel szemben kaphatók, hol
egy a legyszerényebb, mint a legdizsesebb meny-
asszonyi kelengyék, szobaberendezések és dísz-
tárgyak kifogástalanul eszközöltenek.

Szives figyelembe!

Kávéházak, szállodák, vendéglősök
és kereskedők, kik padlójukat tisztán
akarják tartani, úgy használják a legjobb

pormentesítő olajat

mely egyszeri használat után szép és
maradandó barna színt kap.

Használati utasítása nagyon egy-
szerű. — Fölvilágosítással szolgál és
kapható

DARVAS MIKSA

fűszer-, csemege- és gyarmatáru keres-
kedésében Teleky- és Deák Ferencz-
utca sarkán. — Telefon 294. szám.

Óra-, ékszer- és látszer üzlet helyiség áthelyezés.

Tisztelettel értesítjük t. vevőinket és a n. é. közönséget, hogy a 40 év
óta fennálló üzletünket **Piacz-utca 16. szám alól Huttflész-házba,**
Piacz-utca 77. szám alatt levő, motor erőre berendezett

Első Magyar Ingaóra gyárunkkal

egybekötöttük.

Készítünk és raktáron tartunk **Precision** és mindennemű ingaórákat a leg-
olcsóbbtól a legdrágáig, azonfelül dus raktár mindennemű zseb- és ébresztő-
órákban, arany- és ezüst ékszerekben, valamint látszerekben is.

Minden előforduló órajavításokat eszközölünk, régi órák modern órákká
átalakítását a legolcsóbbban számítjuk három évi jótállás mellett.

A n. é. közönség becses pártfogását ezután is kérve, vagyunk tisztelettel

SERLI EDE utóda

GASPARIK ANTAL ÉS TARSA

Első Magyar Ingaóra gyárosok, ékszer- és látszer kereskedők.

Komáromi M.

zongora hangoló.

Hangol vidéken is.

Elismerő levelek zongora művészekről kitűnő hangolásomért.

József kir. herceg-utca 2. szám

„BIKA” szálloda mellett.

Mindenféle hangszer pazar választékban.

Az érdeklődő nagyközönség figyelmébe!!!

Első Debreczeni Házasságközvetítő Intézet
(Magyarország összes vidéki városainak egyedüli közvetítő intézete.)
Közvetít házasságokat a legnagyobb titoktartás mellett.

Okmányszerző vállalat!

Megszerez nagykorúsítási, nősülési,
örökbe fogadási, katonai, telepedési, név-
változtatási, ipar- és mindennemű más
engedélyeket gyorsan és jutányosan.

Mindennemű kérvények és bármi-
nemű írásmunkák bárhány példányban
gyorsan és jutányosan készíttetnek az
Okmányszerző vállalat Remington író-
gépjén szép kivitelben szakavatott erők
által!!!

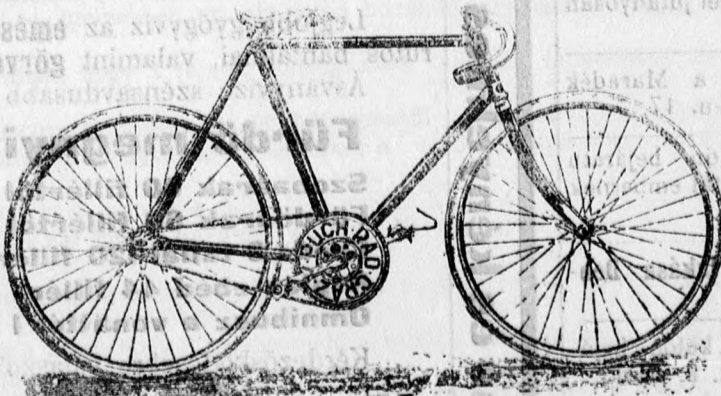
**Magánkutató, privátdetektív
vállalat!**

Elfogad mindennemű magánmegbízá-
sokat, nyomozásokat és megfigyeléseket a
legdiszkréttebb ügyekben is. Lebonyolítja a
legkényesebb családi ügyeket is a legna-
gyobb titoktartás mellett.

A vállalat tulajdonosa:

Nagy Lajos
volt ügyvédsegéd.

Irodája Mester-u. 7. sz. alatt. Telefon 335. sz.

Ingyen és hér-
mentve küldjük 1904
évre szóló kerékpár-
és részek árjegyzé-
künket.

Egyedüli elárusi-
tója a hírneves grá-
czi **Puch** kerék-
pároknak.

Kerékpár részek
nagy raktára, javító
műhely.

ROSENBERG ÉS HAMMER

villany-műszerészek, kerékpár- és varrógép-raktár
DEBRECZEN, Piacz-u. 2. sz. (a nagytemplom mellett.)

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Miklós és Markbreit fiók üzletében Piacz-utca fő tőzsde mellett. Hatalatlan olcsón beszerezhető kalapok, cipők, ingek, nyakkendők, pénz-, szivar- és cigarettatárczák, séta botok, játékok, gyermek-kocsik, zománcz edények és számtalan itt fel nem sorolt áru.

Óriási kávé behozatal és kiviteli raktár Lindenfeld J. Jenőnél, Városház-utca 2.

Svájczl órák törvényes jellel **Horváth óraművesnél** Debreczen, **Hatvan-utca 2.** Javítások 2 évi jótállással, pontosan szabályoz faló órákat is 24 óra alatt saját rendszerű szabályozó készülékkel.

Csak rövid ideig nagy raktár miatt a legfinomabb bőrkezttyű jótállással 90 krajczárért, ezérna és selyem kezttyű a legújabb francia gyártmány a legolcsóbban kapható Vitarus Béla kezttyűs és kötszerésznel Debreczen, Tisza-palota.

Könyvedvelők figyelmébe! Egyesületi, saját könyvtárak, vagy egyes könyvek bekötését, valamint disz munkákat is jutányos árban készít Antalffy Ferencz könyvkötő. Bordízműves, Piacz-u. 31 a városházzal szemben.

Valódi Egyiptomi cigaretták hüvelyek: „Nil”, „Amie”, „Ramle” 100 db. 30 fillér. **Legújabb diák hüvely** parafás arany szópokával 30 fillér. **Uj King** dohányfogyóval 24 fillér, kapható **Mihály Sámuel** papirkereskedésében, Dréher-sörccsarnokkal szemben.

Debreczeni első elektrotechnikai vállalat távbeszélő és távjelző berendezésekre, villamhárítók, villamvilágítás és erő átvitelre, villamos jelzőtelepek, tűzjelzők, vizállásmérők. Elvállal mindennemű az elektrotechnika szakába vágó berendezéseket és javításokat **Földvári L.** Kossuth-utca 1. szám az udvarban. — Telefon szám 168. Távbeszélő és táviró építéshez szükséges mindennemű készülékek és anyagok, valamint gyógyászati, physikai készülékek és telepek raktára.

Harisnya kötőde Debreczen, Piacz utca 32 **Fischbein Katalin** (Schwartz Arminné.) Elvállal harisnyák kötését és **fejlesztést** igen mérsékelt áron.

Egy szakképzett okleveles gépész, ki nagy uradalomba 25 évig működött, családi körülmények változása folytán új állást keres. A gazdaság összes agait és gőzmalmot mint művezető is kezeli. Értekezhetni vele Erzsébet-u. 59. sz. Debreczen és Czajlik István földműves iskola igazgató urnál **Karczag.**

Eladó ház, tágas 3 rendbeli lakással, pincze és hatszáz kvadrát jó szőlővel jutányosan eladó. Homokkert 59.

Egy tanuló azonnal felvétetik a Maradék aruházban, Debreczen, Piacz-u. 17.

Egy csinosan berendezett külön bejáratu utcai szoba egy vagy két fiatal embernek kiadó. Simonty-u. 19. sz. a.

Popper Dávidné okl. szülésznő lakása Debreczen, Széchenyi-u. 27. sz.

Egy csinosan butorozott szoba külön bejáratúval, Széchenyi-utca 27. sz. a. kiadó.

Ujságárusításra férfiak, nők és 14 évesnél idősebb gyermekek jó jövedelemre azonnal felvétetnek. Jelentkezzenek a kiadóhivatalban.

Ház-lebontás.

Piacz-utca 59. sz. Steinfeld-féle házban 8 év óta fennálló

fiók-üzletemet felosztatom

az ott raktáron levő nagymennyiségű

férfi- és fiu kalapok, fehér- és színes férfiingek, gallérok és kézelők, zsebkezttyűk, nap- és esernyők, legújabb divatu nyakkendők, férfi- és női kezttyűk, uti bőröndök, pénzszersények, szivartárczák, gyermeksapkák és kalapok, francia illatszerek, nadrágtartók, harisnyák, kézelőgombok, sétapálczák, nagy szalmakalap raktárt **feltűnő olcsó árban** a t. vevőközönség rendelkezésére bocsájtom.

Kiváló tisztelettel

Kálnai Lipót.

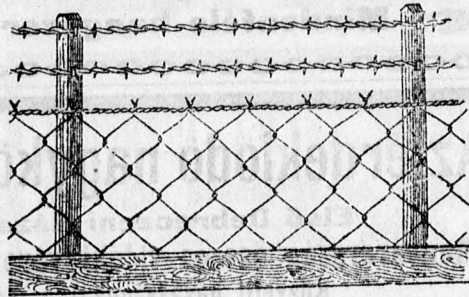
— A berendezés eladó. —

NEUBAUER JÁNOS

vassodrony-szövet, szita áru, szabadalmazott kocsi-ülés, ruganyos ágybetét és sodrony-kerítések gyára.

DEBRECZEN, Kétmalom-utca 4-ik szám.

Üzlethelyiség: Piacz-utca 12. az „Arany Bika” szállodával szemben.

Ezen minta szerint készült kerítés igen olcsó s minden eddigi kerítést felülmúl tartósság és czélszerűség tekintetében.

Kivánatra képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

Szíves partfogást kérve
NEUBAUER JÁNOS.

Váy Gábor gróf

Mária-völgyi fürdője

a leggyógyítóbb hatású és legolcsóbb fürdő. Pormentes, egészséges vidéken s gyönyörű erdők között a regényes **Avasban** vasuti állomása **Szinérváralja.**

Legjobb gyógyviz az **emésztő- és légzőszervek** üdült hurotos bántalmái, valamint **görvély** és **nőibetegségek** ellen. Ásványvize szénsavdusabb a Bikszádinál is.

Fürdő megnyitás május 20.

Szobaárak 60 fillértől feljebb.

Fürdőárak 60 fillértől feljebb.

Ebéd: 3 tállal 120 fillér, 5 tállal 210 fillér.

Népies ebéd 44 fillér.

Omnibusz a vonattól 1 korona.

Kérdezősködésekre válaszol

RUDITS PÁL

fürdő kezelő számtartó
u. p. **AVAS-FELSOFALU.**

Olcsó és kényelmes nyaralás.

Olcsó és kényelmes nyaralás.

Táncztanítási jelentés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy e hó 24-ikén, azaz kedden

az új táncztanfolyamot

megnyitom a legjutányosabb tandíj mellett és minden vasárnap 8 órától 12 óráig tartó **kis bált rendezek.**

Beiratásokat elfogadok a mai naptól bármely időben lakásomon Kandia-u. 10 szám alatt, vagy a táncziskola helyiségében a Margit fürdő disztermében.

Tisztelettel meghívom a tánczkedvelő fiatalságot pünkösdi első napjára, reggelig tartó

ifjúsági bált

rendezek. Belépti díj tetszés szerint.

Maradok tisztelettel

Szabó Miklós

táncztanító.

Blous különlegességek

Angol aljak, Angol Costümök

nagy választékban

Klein Sámuel — ezelőtt

Halmágyi Sámuel

női- és leány felöltők áruházában.

Mérték utáni Blousok leggyorsabban elkészülnek.

Kék gálicz és Raffia háncs

legolesóbban beszerezhető

Fritsch Károly

fűszeráru üzletében

Főtér, a Bika szállodával szemben.

Legalkalmasabb bevásárlási forrás.

ALAPITTATOTT 1845.

Férfi- és fiuruha telep.

NEUMANN M.

cs. és kir. udv. szállító

DEBRECZEN, Piacz-utca, a főpostával szemben.

TELEFON: 295.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

Debreczen szab. kir. város tanácsa a 329/15881—1903. bkgy. sz. határozat folytán az alább felsorolt Ispotály-telepi szegényház tervszerű építéséhez szükséges építési munkák biztosítása céljából zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

A teljesítendő munkálatok a következő összegekkel vannak előirányozva:

Megnevezés	Föld, kőmives, burkoló és elhelyezési munkák		Burkoló munkák		Kőfaragó munkák		Vas szerkezeti munkák		Ács munkák		Tetőfedő munkák		Bádogos munkák		Asztalos munkák		Lakatos munkák		Mázoló munkák		Üveges munkák		Összesen	
	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.
Férfi árpolda . . .	40181	10	2467	58	1928	80	4386	63	6383	84	1827	49	930	53	6553	81	2392	—	804	80	1221	60	69078	18
Női árpolda . . .	40181	10	2467	58	1928	80	4386	63	6383	84	1827	49	930	53	6553	81	2392	—	804	80	1221	60	69078	18
Dékán lak . . .	11247	77	—	—	480	—	1339	29	2961	08	—	—	353	89	1177	76	551	—	190	17	214	40	18515	36
Fürdő	12416	95	377	85	432	—	1084	02	2761	89	—	—	479	58	1240	68	623	—	193	98	247	—	19856	95
Összesen	104026	92	5313	01	4769	60	11196	57	18490	65	3654	98	2694	53	15526	06	5958	—	1993	75	2904	60		

Együtt : 176528,67

Egyszázhetvenhatezeröttszázhuszonnyolc korona 67 fillér.

Ajánlat tehető minden munkanemre külön-külön vagy az összes munkára.

A pályázatban résztvehet minden kellő képesítéssel bíró vállalkozó és iparos.

Írásbeli zárt ajánlatok fogadtatnak el, melyekben az ajánlatba hozandó egységárak vagy százalék engedmény betűvel és számmal tisztán, olvashatóan kiirandók.

Pályázó köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a tervet, költségvetést, vállalati feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri s azokat magára kötelezőknek elvállalja.

Minden ajánlattevő köteles az előirányzati összeg 5%-át bánatpénzüi készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a városi házipénztárnál letenni s a letéti-jegyet ajánlatához mellékelni. Ily letéteket a városi házipénztári hivatal folyó évi június hó 4-ig délelőtt 10 óráig fogad el.

A szabályszerűen bélyegzett írásbeli zárt ajánlatok folyó évi június hó 4-én délután 5 óráig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be. A beérkező pályázatok **folyó évi június hó 5-én, délelőtt 10 órakor** a városháza nagytanácstermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkészve beadott, távirati vagy utóajánlatok, valamint kellően fel nem szerelt s kétes kifejezéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül szabadon választhasson vagy azok mellőzésével a munkák biztosítására másképpen intézkedhessenek.

Minden ajánlattevő ajánlatának a felbontástól számított 30 napig kötelezettségben marad.

A terv, költségvetés és vállalati feltételek a mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2/b. II. em. 13. ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ahol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Kelt Debreczen szab. kir. város tanácsának 1904. évi május hó 13-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Minden olcsó és semmi sem drága!

Uj üzlet, olcsó szabott árak.

Megnyilt

Debreczenben, a „Bika“ szálloda mellett levő Ranunkel posztó nagykereskedő két emeletes palotájában, a hol angol és francia ruhaszövetek, delainek, batisztok és minden elképzelhető mosó árúk, divatos blouzok, alszoknyák, kész gyermek-ruhák és kötények óriási választékban és meglepő olcsó árban árusítottak el. — A maradékok nagyobb része nem kereskedők ócskaságaiból, hanem a gyárak maradványából vásároltatnak össze készpénzért és így mindig a legújabb és a legdivatosabb árúk állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

maradék áruház
a Maradék áruház („Bika“ szálloda mellett)
 (Ranunkel ház.)

Uj üzlet, olcsó szabott árak.

Üzleti elvem: „Élni és élni hagyni.“

Erzsébet királyné alap. sorsjáték

FERENCZ FERDINÁND főherceg öfensége védnöksége alatt

Főnyeremény

100.000

korona érték, továbbá 10,000, 5000, 3000, 2000, 1600, 1000 K. összesen 7000 nyeremény.

Egy sorsjegy 1 korona.

Utolsó hét.

Kapható Debreczenben: Szent-Királyi Tivadar, Kereskedelmi és iparbank, Közgazdasági bank, Nagyfőle tőzsde, Schwarz Dániel, Gróf J., és az Erzsébet Királyné sorsjáték főkezelőségénél, Budapest, V. Nádor-utca 23.

A tavaszi és nyári idényre érkezett mosó áru újdonságaimat u. m. Cosmanosi duchesse szatténok, francia katonok és batistok, piquék, átörölt fehér ajour és himzett batistok, fiu ruhákra való czérna szövetek, elsőrendű minőségű czérna fonal, Creás és Rumburgi vásznak, Schroll-féle chifonok, csipkés jegyű havasi vásznak, csipke függönyök, ágy- és asztal terítők, saját készítettésű paplanok, harisnyák, keztyűk és mindennemű rövid árúk raktárát olcsó szabott árak mellett ajánlja

Teljes tisztelettel

Nádudvary Lajos

Vágó Andor-féle üzlet főtér, a nagytőzsde mellett.

PÜNKÖSDI

vásár leszállított árak mellett

Rózsá

divat áruházában.

Raglanok utazásra angol szövetből, lüszterből, Paletok, Gallérok, Remek kivitelű, diszített női kalapok meglepő választékban, mesés olcsó árban kaphatók. Blousok fél árban. Napernyők fél árban.

Klimatikus Szolyva-Hársfalva Hidegviz-gyógyintézet

(Bereg megyében.)

Posta és távirda a fürdő telepen.
(Vasuti állomás.)

Remek szép fekvés, kiránduló helyek és sétányok.

GYÓGYESZKÖZÖK:

Hidegvizgyógyintézet, vasas és égvényes savanyúviz és fürdők ez idén újonnan és czélszerűen átalakított sós és fenyőolajozási intézet, villanymasszázs, természetes melegtej, juhsavó, mindezek czélszerű használatára a gyógyfürdő orvosa ügyel fel.

Járványmentes hely. Gyógyszertár.
Állandó fürdőorvos. Két vendéglő.

Kitünő ellátás és lakás.

Elsőrendű cigányzene.**GYÓGYJAVALLATOK:**

Tüdőbajok, malária [mocsárláz] gége, hörg és tüdőhurut, emésztetlenség, máj- és lépdegánatok, vízhólyaghurut, specifikus s görvélyes csontbántalmaknál. Mindenféle idegbántalmak, fejfájás, migraine, histeria, szédülés, nehéz légzés, hypochondria. Vérébajok, köszvény, görvély, bujakór, delirium trem. potat. Női bajok, fehérfolyás, sápkór. havi zavaroknál.

Idény: májustól októberig.

Prospektussal s egyéb felvilágosítással szívesen szolgál

a fürdőigazgatóság.

Simkovits Sándor

mű- és kereskedelmi kertész telepe
DEBRECZEN, Széchényi-kert 15.

(A honvéd huszár kaszárnya háta megett.)

Elvállalok szőnyeg növény kiültetését, sirok átalakítását és diszítését. — Mennyasszonyi, nyoszolyó lányi és bármily alkalmi csokrokat izléssel összeállítva a jelen kornak megfelelően a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig a legolcsóbb árban, továbbá sir- és babékoszorúk készítését.

Levágott virág mindennap kapható.

Megrendeléseket elfogadok telepemen és Kossuth-utczán a virág-piaczi áruló helyen.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseknél gyors, pontos és szép munkára nagy gondot fordítok.
Szíves pártfogást kérek,
tisztelettel

SIMKOVITS SÁNDOR.